



PIFFISSAMUT NUTAAMUT TULLUSSARPUGUT

VI TILPASSER OS NYE TIDER





Kolofon

Saqqummersitsisoq **Udgiver:** Tiliq 2022

Allaaserinnittoq aaqqissuisorlu **Tekst og redaktion:**

Drude Daverkosen, Oline I Olsen, Anna Ida Hallgaard Jonsson og Anja Hynne Nielsen

Assit **Foto:** Tiliq, Arnajaraq Støvlbæk

Nutserisoq **Oversætter:** Naja Holm

Kukkunersuisoq **Korrektur:** Anne Meinert

Ilusilersuisoq **Grafisk Design:** irisager.gl

IMARISAA

4	Siulequt
8	Siulequtsiussaq
9	Tiliup inatsisitigut tunngavii suliassaalu
12	Ukioq qaangiuttoq
16	Sammissaqartitsinerit
28	Inatsisartunut innersuussinerit
32	Kommuninut innersuussutit
34	Innuttaasut saaffiginnissutaat
39	Attaveqaqatigiinneq
42	Aningaasaqarneq
44	Tiliumut tapersiisut
46	Aningaasanik tapersiisunut suleqatitsinnullu qujanaq

INDHOLD

4	Forord
8	Introduktion
9	Tilioqs lovgrundlag og opgaver
14	Året der gik
16	Aktiviteter
30	Anbefalinger til Inatsisartut
32	Anbefalinger til kommuner
34	Borgerhenvendelser
39	Kommunikation
42	Økonomi
44	Støtte til Tilioq
46	Tak til sponsorer og samarbejdspartnere



Siulequt

Piffissamut nutaamut tulluussarpugut

Tilioq ukioq 2021-mi nutaamik illersuisortaarpoq. Nunarput qinikkanik nutaanik peqalerpoq. 2021-mi suliniutit nutaat aallartinneqarput, soorlu ataatsimoorussamik annertuumik paasititsiniaaneq #NIIKGIVEME5, kommunalbestyrelsemut qinersinissap tungaanut innarluuteqarnerup oqaluuserineqarnissaanik pilersitsisumik. Tiliup inuusuttut attaveqaqatigiinnerlu sammisarai - aamma inuusuttut nunanit avannarlerneersut naapisimaarneranni Sisimiuni pisumi, inuusuttunut peqatigiiffik KIIP pilersinneqarluni.

Tunngaveqarluarneq

Naak sulii ukioq ataaseq Corona killilersuititsigaluartoq illersuisumillu amigaaqartoqaraluartoq Tilioq 2021-mi ingerlalluarpoq aamma massakut tunngaveqarluartumik inissisimalluni. Suliffeqarfimmut pikkorissunik tunniusimasunillu sulisulimmi atorfinippunga, ukiunilu amerlanngikkaluani Tiliup atuussimanerani angusarpassuit anguneqarsimallutik. Tassungalu atatillugu illersuisuusimasup angusaqarluarneranut qujassutissaqaqaagut. Inuit Innarluutillit illersuisuattut aamma annertuumik akisussaafefearfiusumi sulinissara tulluusimaarutigeqaara. Allatseqarfimmit nukittuumit sammisanullu pikkorilluinnartunik sulisulimmit, peqatigiiffinnit, politikerinit aamma ataatsimut isigalugu inuiaqatigiinnit tigulluarneqaqaanga. Ataatsimoorluta suleqatigiinnissamut angusariaqakkatsinnullu isumalluaqaanga.

Amerlavallaat annaasarpavut

Tiliup 2021-mi nalunaarusiat misissuinerillu saqqummersitaasa takuteqqippaat Kalaallit Nunaanni FN-ip innarluutilinnut isumaqatigiissutaanik piviusunngortitsisoqarnissaanut, namminerisamik inuuneqarnissamut aamma inuiaqatigiinnut peqataatitainissamut pisinnaatitaaffiit qularnaarnissaannut ajornarkusortitsisoqarnerpaammat. Innarluuteqarnermut tunngatillugu suliat suliarineqarnerini ajornartorsiuteqarnerit, meeqqanik ikiuiniarnernut tunngatillugu saaffiginnissutit, inuusuttut inersimasullu tarnikkut innarluutillit, innarluutip suussusersinissaanut qulaajaaniarnerit siviluallaamik suliarineqartarput, paarsiunnaarnerit angerlarsimaffeqqanngitsutut inuulersitsinernik kingunillit aamma pisortanit ikiorneqarnissamik paasineqarnissamillu amigaaqarnerit. Kalaallit Nunaanni amerlavallaat annaaneqartarput. Kalaallit Nunaata tamanna akissaqartippaa?

Meeqqat inersimasunngorsimasut - ilinniagaqarsimasinnaagaluartut. Inersimasut sulisimasinnaagaluartut, innarluuteqarne-

Forord

Vi tilpasser os nye tider

Tilioq har i 2021 fået ny talsmand. Grønland har fået nye folkevalgte. Flere nye tiltag skete i 2021, herunder en fælles storstilet kampagne #NIIKGIVEME5, som satte handicap på den politiske dagsorden op til kommunalvalget. Tilioq havde fokus på unge og netværk - og på et nordisk ungeseminar i Sisimiut blev en ny ungeforening KIIP stiftet.

Et stærkt fundament

Trods endnu et år med Corona restriktioner og en periode med manglende talsmand har Tilioq klarer sig godt igennem 2021 og står i dag på et stærkt fundament. Jeg er trådt ind i en institution med dygtige og engagerede medarbejdere, hvor utrolig meget er nået på de få år, Tilioq har eksisteret. Her skylder vi også en stor tak til den tidligere talsmand for den store indsats. Jeg er meget bæret over hvervet som handicaptalsmand og det store ansvar, der følger med. Jeg er blevet taget rigtig godt taget imod af et meget stærkt og fagligt kvalificeret sekretariat, af foreningerne, politikerne og i samfundet generelt. Jeg ser meget frem til samarbejdet og de resultater vi er nødt til at nå - sammen.

Vi taber for mange

Tilioq udgav i 2021 rapporter og undersøgelser, der igen viser, at sikringen af retten til et selvstændigt liv og inklusion i samfundet er den største problematik i forhold til Grønlands efterlevelse af FN's Handicapkonvention. Problemer i sagsbehandling af sager vedrørende borgernes handicap, henvendelser om manglen på hjælp til børn, unge og voksne med et psykisk handicap, udrædninger, der tager al for lang tid, og borgere, der bliver udskrevet til hjemløshed og mangel på hjælp og forståelse fra myndighedernes side. Grønland taber stadig alt for mange. Har Grønland råd til det?

Det er børn, som er blevet voksne - som kunne have fået en uddannelse. Voksne, som kunne

rinnartillu pillugu sulilersinnaangitsut. Imaluunniit qanigisap innarluutillip ikiorneqarsinnaannginnera pillugu suliatic ta-maasa iperarlugit ikiuuttariaqalersut. Inuit ilaqutariit - sulisinaasut - ikiorneqarsinnaannginertik pillugu Danmarkimut nuuttut. Inuit Danmarkimiittut utersinnaanngitsut, Kalaallit Nunaanni eqqortumik suliniuteqartoqannginnera pillugu - imaluunniit akisoqarneq ajormat, akisussaaffimmik tiguisoqanngimmat. Annertuumik pingaarutilimmillu suliassaqarpoq. Annaasaqartariaqanngilluinnaraluarpugut, iluamik pigutta - katataasoqassanngiivipqoq.

2021-mi suliniutit

Nunatsinni aamma illoqarfigisani inuit innarluutillit peqatigiiffi-nik suleqateqarneq Tiliuumut pingaaruteqaqaaq. 2021-mi kommunalbestyrelsemut qinersisoqarnerata nalaani, Nunatsinni inuit innarluutillit kattuffiat suleqatigalugu, inuit innarluutillit eqqortorneqarnissaat isumagaat. Inuit innarluutillit peqatigiiffi-nit aamma inuit innarluutillit siunnersuisoqatigiivinit, sineriammi atorqartunik saqqummiussisoqarpoq. NIIK-p

have været i arbejde, men som hindres i dette alene på grund af et handicap. Eller fordi de må smide, hvad de har i hænderne og kæmpe for en nærtstående med handicap – som ikke får hjælp. Personer og familier – ressourcer – der flytter til Danmark -fordi de ikke får hjælp. Personer i Danmark, som ikke kan komme tilbage, fordi der i Grønland ikke er den rette indsats – eller ingen der svarer, ingen, der tager ansvar. Der venter et stort og vigtigt arbejde forude. Vi behøver slet ikke at tabe nogen, hvis vi gør det rigtigt – leave no one behind.

Indsatser i 2021

Samarbejdet med de lokale og nationale handicapforeninger er meget vigtigt for Tilioq. I samarbejde med Paraplyorganisationen for handicapforeninger fik Tilioq sat handicap på dagsordenen under kommunalvalget 2021. Der blev udviklet materiale, som blev brugt af handicapforeninger og handicapråd

*Anja Hynne Nielsen Inuit innarluutillit illersuisuattut decemberip 1-ni 2021-mi sulilerpoq.
Anja Hynne Nielsen begyndte som ny handicaptalsmand 1.december 2021.*



2021-mi kommuuninut piumasaqaataat tallimat uteqqinnissaat pisariaqarpoq: *Suliffeqarfik peqataatitsisoq. Kikkut tamat peqataaffigisinnaasaannik atuarfik kikkunnit tamanit peqataaffigineqarsinnaasoq. Inigisaq tamanut naligiissumik kiffaangissuseqartumillu inuunissamik periarfissiisoq. Sunngiffimmi sammisat tamanut inissaqartitsisut. Pisariaqartitsisunut pisariaqalerfiini akuutitsisinnaaneq aamma akuulersitseqqissinnaaneq.*

Ukiuumoortumik peqatigiiffinnik isumasioqatigiissitsinermi, novemberimi 2021-mi pisumi, suleqatigiilernissamut periusissior-toqarpoq, nunattalu inunnut innarluutilinnut politikianut tunngatillugu pilersaarusiap nukittorsarnissaa pingaarnerutinneqarluni. Sammisassat pingaarutillit amerlaqaat, ukuli sammisat sisamat tunngaviusumik sammineqarnerussapput: *Ilinniarneg ilikkagaqarsinnaanerlu. Ineqarneq. Inuiaqatigiinnik nukittorsarneq. Innarluuteqarnernik paasinnineq aamma paquminartut.*

Tiliup 2021-mi tusagassiutini oqallitsitsisumik paasiniaqqissaarneq 'Innarluuteqarneq aamma suliffik' saqqummersippaa. Meeqqat atuarfianni, alloriarnermi angajullerni aamma nunatsinni ilinniarnissamut neqeroorutini tapersiissutaasinnaasunik periarfissanik misissuinerit aallartippat, 2022-mi saqqummersitsinermik kinguneqartussamik.

Inunnik isiginnittariaaseq - Peqataatitsineq eqqarsartariaatsimik pisariaqartitsivoq

Anguniagassat takorluugaraara, Tiliumi inuit ersittunik ersingitsunillu piginnaanikillimasat inuiaqatigiinnut peqataatinneqavinnissaat sulissutigiumaarivut aamma assigiinngiaarsinnaanermut paasinnissinnaaneq ataqqinnissinnaanerlu. Tilioq suleqataarusuppoq, ilisimasanik katersuiffiorusuppoq aamma ilisimasanik pilersuisoorusulluni aamma inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiisa nalinginnaasunnorgonissaannik kiisalu nuna tamakkerlugu kommuunilumi sunulluunniit tunngasunik politikkimut ilanngunneqarnissaanik taamaalilluni qularnaarinissaq. Takorluugaraara FN-ip innarluutilinnut isumaqatigiissutaata pappialakkuinnaangitsoq inuiaqatigiinnit malineqarnissaa piviusunnorgortissagaat.

Inunnik innarluutilinnik isiginnittariaatsip allanngortinnissaa aamma inuiaqatigiinni tamanik peqataatitsineq alloriarneruvoq pingaarutillik. Politikikkut periarfissanik pilersitsinitsigut, innuttaasutut periarfissaq taanna tigulluarlugu ulluinnarni inunnik innarluutilinnik peqataatitsinitsigut, suliffeqarfinni, ilinniartoqarfinni aamma sunngiffimmi sammisassaqartitsivinni. Nunarujussuarput aamma inukinnerujussuarpulluunniit eqqarsaatigalugu periarfissanik allanik eqqarsartariaqartippaatigut aamma nukinnik periarfissanillu tamanik ujartuisariaqartugut. Inuit innarluutillit tamarmik ajornartorsiutaat assigiimmik qaangerneqarsinnaaneq ajorput aamma assigiimmik innarluuteqaraluar-

rundt på kysten. NIKs 5 krav til kommunerne i 2021 tåler gentagelse: *Et inkluderende arbejdsliv. En tilgængelig skole, hvor alle kan deltage. En bolig, der giver alle muligheder for at leve ligestillet og uafhængigt. Fritidsaktiviteter med plads til alle. Habilitering og rehabilitering for dem der har brug for det, når de har brug for det.*

På det årlige foreningsseminar i november 2021 blev der lagt en strategi for det kommende samarbejde, hvor fokus er på at styrke den kommende handleplan for Grønlands handicappolitik. Der er mange vigtige områder, men det overordnede fokus vil være på disse fire emner: *Uddannelse og Læring. Bolig. Styrkelse af civilsamfundet. Handicapforståelse og tabuer.*

Tilioq udgav i 2021 analysen 'Handicap og arbejde', som skabte debat i medierne. Vi påbegyndte undersøgelser af støttemuligheder på folkeskolens ældste trin og landets forskellige ungdomsuddannelsesstilbud, som munder ud i en udgivelse i 2022. I 2022 vil Tilioq sætte fokus på at afdække barrierer indenfor adgang til sundhed.

Menneskesynet - Inklusion er afhængig af mindsettet.

Min vision er, at vi i Tilioq kan arbejde for en reel inklusion i samfundet af personer med både synlige og usynlige funktionsnedsættelser samt for en forståelse af og respekt for diversitet. Tilioq vil være en aktiv samarbejdspartner, vidensinstitution og -producent, og sikre at personer med handicaps rettigheder bliver almene og bliver indtænkt i al politik både nationalt og kommunalt. Min vision er, at samfundet ikke kun på papiret efterlever FNs Handicapkonvention.

Et vigtigt skridt på vejen er aktivt at ændre synet på personer med handicap og aktivt at inddrage alle i samfundet. At vi skaber mulighederne for det fra politisk side, at vi som borgere griber denne mulighed og inddrager personer med handicap i hverdagen, på arbejdspladserne, uddannelsessteder og i fritidsaktiviteter. Alene vores store geografi og lille indbyggertal gør, at vi må tænke i alternative løsninger, trække på alle kræfter og muligheder. Løsningen er ikke den samme for alle personer med handicap, heller ikke selv om de har samme handicap. Der skal også være mulighed for at træffe individuelle valg. I dag udelukkes børn og voksne

pataluunniit. Immikkuullarissunik qinersisoqartarnissaa pisariaqartarpoq. Ullumi meeqqat inersimasullu sulisinnaanerup anni-killisimaneri pillugit amerlanertigut timersornissamut, kulturikkut pikialaartitsinerni imaluunniit sulinissamut periarfissinneqarneq ajorput. Assersuutinilli illuatungiliisunik aamma takusarpugut. Peqatigiiffiit, sulisitsisut atuarfillu periarfissanik ammaassisut - peqataatitsisut aamma ataatsimoonnikkut nukiit pilersillugit, kikkunnut tamanut nuannaalersitsisumik.

Inuiaqatigiit inissaqartitsisut - tamatsinnut ajunngitsussaavoq.

Illit inunnik isiginnittariaatsit qanoq ittuaa?

Innarluutilinnut politikkip nalinginnaasunngorsarnissaa

Tiliup 2021-mi inunnut innarluutilinnut politikkimut ilisimasaqarnermut siammarterinissaa tunngaviumillu isummanik allanguinissaaq immikkut sammivai. Suliaq tamanna ingerlatiinnarusparput innarluutilinnullu politikkip nalinginnaasunngorsarnissaa qularnaarusullutigu. Inunnut innarluutilinnut politikki mitarfiliornerni, atuarfiliornerni, ilinniartitaanermut politikkimu aamma ineqarnermut politikkimu, suliffissaqarnermut periusissiani kiisalu ilinniartissuarmi nalinginnaasumik pisussaannartut ilanngunneqartassaaq. Innarluuteqarneq periusissiani aamma eqqarsaatigineqartassaaq - saniatigut oqaaseqaatituinnaangitsoq. Innarluuteqarnerup imai annertupput - aamma suliniutivut taamaassapput tamannalu tamatsinnut iluaqutaassaaq.

Tiliup inuit innarluutillit tapersorsorneqarnissaannut inatsisissamut aamma ilitersuummut saqqummeqqammersumut, suliniutinut pioreersunut ilanngunnissaat pingaartitaraa. Tilioq 2022-mi inunnik isumaginninnermut siunnersortimik atorfinitsitsissaaq, innuttaasunut saaffiginninnermut tunngasunik aamma suliniutinut taakkununga tunngasunut nukittorsaasussamik. Suli amigaatigineqarput aqqissuussaasumik aamma inunnut innarluutilinnut tamanik isiginnittunik suliniuteqarnerit. Tiliup ukiorpanni inunnut innarluutilinnut tunngasuni, ajornartorsiutit utikattut pillugit, politikkerit kajumissaarpaat tunngaviumik ajornartorsiuteqartoqarnerisooq nalilersoqqullugu.

2022-mi pissutsinut suliniutissanullu nutaanut piareerpugut, sukut tamatigut inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiisa ukkatarineqalernissaat, nunalu tamakkerlugu politikikkut inunnut innarluutilinnut pilersaarussiaq oqaasiinnaangitsumik piviusunngortinneqassasoq qularnaarneqassaaq.

Suleqatigiinnissamut qilanaarpugut.

Piginnaasaqarneq ataavartuunngilaq.

Atuarluarina!

Inuit innarluutillit illersuisuat Anja Hynne Nielsen

ne med funktionsnedsættelser oftest fra at deltage i sport, kulturelle aktiviteter eller fra at arbejde. Men vi ser også eksempler på det modsatte. Foreninger, arbejdsgivere, skoler, der åbner døren og gør dét ekstra - som skaber reel inklusion og til glæde for alle.

Et samfund bygget på rummelighed – det kommer til at virke for os alle sammen.

Hvad er dit menneskesyn?

Mainstreaming af handicappolitik

Tilioq har i 2021 haft fokus på at sprede viden om handicappolitik og skabe holdningsændringer. Vi vil fortsætte dette arbejde og vil gerne sikre, at handicappolitik mainstreames. Handicappolitik skal automatisk tænkes med, når man bygger lufthavne og skoler, i uddannelsespolitik og boligpolitik, i arbejdsmarkedsstrategier og når man forbedrer infrastruktur og læreruddannelser. Handicap skal tænkes med og ind i strategier – ikke kun som en sidebemærkning. Handicapområdet er bredt – det skal vores indsats også være, og det vil gavne os alle.

Tilioq har fokus på implementering af den nye lov om støtte til personer med handicap og vejledningen, som netop er kommet. Tilioq ansætter i 2022 en socialrådgiver for at styrke vores borgerhenvendelsesfunktion samt vores indsats på dette område. Der mangler stadig koordineret og helhedsorienteret indsats for personer med handicap over hele linjen. Tilioq opfordrer politikerne til at overveje, om der er strukturelle problemer bag de årelange tilbagevendende problemer på handicapområdet.

Vi er klar til de nye tider og nye indsatser i 2022, hvor rettigheder for personer med handicap skal bringes i fokus på alle områder, og det skal sikres, at den nye landsdækkende handicappolitiske **handleplan** bliver en handleplan af gavn og ikke bare navn.

Vi glæder os til samarbejdet.

Ability is temporary.

God læsning!

Handicaptalsmanden Anja Hynne Nielsen

Siulequtsiussaq

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 1, 29. maj 2017-imeersumi § 8 naapertorlugu, inuit innarluutillit illersuisoqarfiat Tilioq (Tilioq) ukiut tamaasa suliffeqarfini pillugu pisunik allakkatigut suliaqartassaaq. Naalakkersuisunut, Inatsisartunut aamma kommuuninut nassiunneqartassaaq nittartakkatsigullu tilioq.gl-ikkut tamanut takusassiannngortinneqartassalluni.

Introduktion

I henhold til § 8 i lov nr. 1 af 29. maj 2017 om Handicaptalsmand skal Handicaptalsmandsinstitutionen Tilioq (Tilioq) hvert år udarbejde en skriftlig beretning om sin virksomhed. Den skal sendes til Naalakkersuisut, Inatsisartut samt kommunerne og gøres offentlig tilgængelig på vores hjemmeside tilioq.gl.



Tiliup inatsisitigut tunngavii suliaassalu

Inuit innarluutillit illersuisuat Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 1, 29. maj 2017-imeersoq mallillugu sulissaaq. Inatsit najoqqutaralugu innarluutillit illersuisuat FN-ip innarluutilinnut isumaqatigiissutaa aallaavigalugu inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii soqutigisaallu isumannaarlugillu siuarsarnissaat sulissutigissavaa aamma inuit innarluutillit inuiaqatigiinni atugassarititaannik ukkassititsinissaaq aamma ilisimatitsisarnissani. Inuit innarluutillit illersuisuat sulianut ataasiakkaanut tunngasunik aalajangiisinnaanngilaq, ataatsimulli isigalugu pissutsinut oqaaseqarsinnaasarluni.

Tilioqs lovgrundlag og opgaver

Handicaptalsmanden arbejder efter Inatsisartutlov nr. 1 af 29. maj 2017 om Handicaptalsmand. I henhold til loven skal Handicaptalsmanden arbejde for at sikre og fremme rettigheder og interesser for personer med handicap med udgangspunkt i FN's handicapkonvention samt rette fokus på og informere om vilkår i samfundet for personer med handicap. Handicaptalsmanden kan ikke træffe afgørelser i enkeltsager, men kan alene komme med udtalelser om generelle forhold.





Tiliup inatsisit naapertorlugit suliassaaraa inuit innarluutillit peqatigiiffii ukiumut isumasioqatigiisis-sallugit, taamatullu siunertamut uani katersuupput
Som en del af Tilioqs lovbundne opgaver samles handicapforeningerne en gang om året til et seminar.

Inuit innarluutillit illersuisuata suliassai pingaarnerit tassaap-put:

- Inuit innarluutillit ilaqutaasalu pisinnaatitaaffiinik naammagittaaliorsinnaanerinullu tunngasunik siunnersorlugillu ilitersornissaat.
- Pisortat allaffeqarfiinut suliffeqarfiillu namminersortunit pigineqartunut siunnersuillunilu ilitersuisaasaaq, apeqqutinut soorlu atugassarititanut, pisinnaatitaaffinnut aamma naammagittaaliorsinnaanermut periarfissanut tunngasunut.
- FN-ip innarluutilinnut isumaqatigiissutaanut naleqqiulugit inuit innarluutillit atugarisaannik nalilersuisaasaaq.
- Inuit innarluutillit atugassarititaannut tunngatillugu paasissutissanik katersillunilu siammarterissaasaaq.
- Inuit innarluutillit atugassarititaannik nukittorsaanisamat suliniutissanik siunnersuisaasaaq.
- Inuit innarluutillit atugarisaasa, nunatsinni innarluutillit peqatigiiffii suleqatigalugit isumannaarlugillu pitsanngorsarnissaat.

Handicaptalsmandens overordnede opgaver er blandt andet, at:

- Rådgive og vejlede personer med handicap og deres pårørende om deres rettigheder og klageadgang.
- Rådgive og vejlede offentlige og private institutioner om spørgsmål, som vedrører vilkår, rettigheder og klageadgang for personer med handicap.
- Vurdere forhold for personer med handicap i henhold til FN's Handicapkonvention.
- Indsamle og formidle viden og information om personer med handicaps forhold.
- Foreslå tiltag, der styrker personer med handicaps vilkår.
- Samarbejde med de grønlandske handicapforeninger om at sikre og fremme personer med handicaps vilkår.

Tiliup allatseqarfia

Inuit innarluutillit illersuisoqarfiat Tiliuq, Aqqusinersuaq 47, quleriiaat siullermi saamimmi, 3911 Sisimiuni allaffeqarfeqarpoq.

Mail: info@tilioq.gl oqarasuaat +299 34 50 90 //
Oqarasuaat innuttaasunut saaffiginniffissaq 22 24 44

Anja Hynne Nielsen

1. december 2021-mit innarluutillit illersuisuat

Anja retorik-imi B.A.-tut ilisimatusarsimavoq eskimologimilu Cand.Mag-itut, saniatigullu kulturformidling aamma -journalistik sammisimallugit. Anja siornatigut inatsisartut allatseqarfianni atorfilittaani kuuvooq. Nunatsinni takornariaqarnermut inuussutissarsuiteqarnermullu isumasioqatigiiffianni pikkorisaa nerlut allatseqarfiat akisussaaffigisimallugu aamma suliniutinut suleqataallunilu ilinniartitaanermut siunnersuisuusi-malluni. Nunatsinni peroriatorsimavoq meeraallunilu illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiinngitsuni najugaqartarsimalluni maannalu kalaallisut oqalunneq ilinniaqqilerpaa.

Anjap inuit innarluutillit qanoq atugassaqartinnerinut tunngasunik soqutigisaqartorujussuuvooq. Meeqqamut innarluutilimmut qanigisaavoq taamaattoqarneratigullu inunnut innarluutilinnut inatsisit aamma pisinnaatitaaffinnut tunngatillugu paasissutis-sarpassuarnik pissarsiaqarnikuuvooq kiisalu inuit innarluutillit peqatigiiffiini suliniaqataasarsimalluni. FN-ip inunnut innarluutilinnut isumaqatigiissutaat inuit innarluutillit illersuisuata suliaani qitiulluinnassaaq.

Anna Ida Hallgaard Jonsson

politikkimut tunngasunut suliniutinullu suleqataavoq piffissamilu 15. aprilimit 31. december 2021-mut allatseqarfimmi aqutsisuugallarluni

Anna Ida Cand. Soc.-itut Roskilde Universitetimi ilinniarsimavoq, internationale udviklingsstudier og psykologi sammisaralugit. Allatseqarfimmi aqutsisuugallarnermini, innarluutillit illersuisoqannginnerata nalaani, inuit innarluutillit illersuisoqarfianni ingerlatsineq aqutsinerlu isumagisarai. Suliniutinut aqutsisu-nermigut aamma politikkimut tunngasunut suleqataanermigut ukiut tamaasa pisartumik suliffeqarfiup aqqissuussaaniq peqatigiiffiit isumasioqatigiinneri ataatsimeersuarnerilu aqqissuut-tarpai, taakkunanilu aqqutissiuussisuullunilu aqutsisuusarluni. Anna Ida illersuisoqarfiup suliffeqarneq ilinniartitaanerlu immik-kut suliarisai pillugit politikikkut aamma oqaaseqartartuuvooq.

Tilioqs sekretariat

Handicaptalsmandsinstitutionen Tiliuq har kontor på Aqqusinersuaq 47, 1. sal 3911 Sisimiut

Mail: info@tilioq.gl telefon +299 34 50 90 //
Borgerhenvendelses telefon 22 24 44

Anja Hynne Nielsen

Handicaptalsmand fra 1. december 2021

Anja er uddannet B.A. i retorik og Cand. Mag. i eskimologi med bifag i kulturformidling og -journalistik. Anja har tidligere været ansat som fuldmægtig i Landstingets Bureau. I Grønlands Turist- og Erhvervsråd var hun ansvarlig for kursussekretariatet samt projektmedarbejder og uddannelseskonsulent. Hun er opvokset i Grønland og har boet i en række byer og bygder som barn og er ved at genlære grønlandsk.

Anja er er meget optaget af de vilkår, der bydes personer med handicap. Hun er selv pårørende til et barn med handicap og har herigennem tilegnet sig stor viden om lovgivningen og rettigheder for personer med handicap samt været aktiv i handicapforeninger. FNs Handicapkonvention vil være et centralt omdrejningspunkt i den nye talsmands arbejde.

Anna Ida Hallgaard Jonsson

Politik- og projektmedarbejder og fungerende sekretariatsleder i perioden 15. april til 31. december 2021

Anna Ida er uddannet cand.soc. i internationale udviklingsstudier og psykologi fra Roskilde Universitet. I perioden uden Handicaptalsmand løftede hun, som fungerende sekretariatsleder, driften og ledelsen af Handicaptalsmandsinstitutionen. Som projektleder og politisk medarbejder arrangerer hun bl.a. institutionens årlige foreningsseminarer og konferencer, som hun har været facilitator og ordstyrer for. Anna Ida arbejder også med den politiske fortalervirksomhed, som institutionen udfører, særligt med fokus på arbejds- og uddannelsesområdet.



Tiliq allatseqarfia
Tiliqs sekretariat

Drude Daverkosen

paasiniaqqissaarinnermut suliniutinullu sulisoq

Drude Cand. Mag.-itut Københavns Universitetimi religions-sociologimi ilinniarsimavoq. Drudep inuit innarluutillit atugas-sarititaannut tunngasunik paasisutissanik katersillunilu ineriartornera paasiniaqqissaartarpaa, soorlu aamma innuttaasut saaf-figinnittarnerinut, Tiliup tigusartagaanut tunngatillugu, kiisalu paasisassarsiorluni angalanerit aamma inatsisit atuutsilernissaat. Drude suliami saniatigut aamma Ilisimatusarfik suleqatillu allat suleqatigalugit, paasisanik ineriartortitsinnermut tunngatillugu, suliniuteqarnerni aqutsisuusarpoq.

Attaveqarnissamut paasisutissat: drude@tilioq.gl
imaluunniit +299 34 50 92

Oline Inuusuttoq Olsen

paasisutissiisartog

Oline Ilisimatusarfimmi januar 2009-mit tusagassiornermik ilisimatusarfimmi tusagassiorlutut ilinniarsimavoq.

Olinep Tiliup attaveqatigiinnermut atortuinik ineriartortitsineq suliaraa, soorlu nittartagaq tilioq.gl, Facebookikkut qupperneq Tiliq - Inuit innarluutillit Illersuisuat/ Handicaptalsmanden aamma YouTubekkut kanali Tiliq kiisalu nunatsinni tusagassuisartunut attaveqarluarneq.

Nunatsinni inunnt innarluutilinnut aamma atugaannut tunngatillugu paasinnittariaaseq pisinnaatitaaffiinullu ilisimasat pitsannorsorumallugit paasititsiniaanernik aaqqissuisartuuvog. Tiliup suliaanut tunngatillugu tusagassiuutitigut nalunaaruteqartarlunilu inuiaqatigiinni innarluutilinnut tunngasunik oqallinnernik nakkutigisaqarpoq. Suliamilu saniatigut allatseqarfiup suliniutaanut assigiinngitsunut akuusarluni.

Attaveqarnissamut paasisutissat: oline@tilioq.gl
oqarasuaat +299 34 50 94

Drude Daverkosen

Analyse- og projektmedarbejder

Drude er uddannet Cand. Mag. i religionssociologi fra Københavns Universitet. Drude arbejder med at indsamle viden om og analysere udviklingen i forholdene for personer med handicap, dette blandt andet i forhold til borgerhenvendelser, som Tiliq modtager samt orienteringsrejser og implementeringen af lovgivningen. Drude arbejder desuden som projektleder på projekter om vidensudvikling i samarbejde med Ilisimatusarfik og andre samarbejdspartnere.

Kontaktoplysninger: drude@tilioq.gl
eller +299 34 50 92

Oline Inuusuttoq Olsen

Informationsmedarbejder

Oline er uddannet Journalist fra Institut for Journalistik på Ilisimatusarfik fra januar 2009.

Oline arbejder med udvikling af Tiliqs kommunikationsplatforme, som består af hjemmesiden tilioq.gl, Facebooksiden Tiliq - Inuit innarluutillit Illersuisuat/ Handicaptalsmanden og YouTubekanalen Tiliq samt ikke mindst sikring af en god kontakt til pressen i Grønland.

Hun udvikler kampagner, der har til formål at fremme forståelse og viden om rettigheder for personer med handicap og deres vilkår i Grønland. Hun skriver pressemeddelelser, som både handler om Tiliqs arbejde og at holde øje med debatten i samfundet på handicapområdet. Derudover indgår hun i sekretariatets forskellige projekter.

Kontaktoplysninger: Oline@tilioq.gl
telefon +299 34 50 94

Ukioq qaangiuttoq

JANUAARI

- 5. Tiliup paasititsiniaassutaa "Inuusuttut oqariatuutaat" saqqummersinneqarpoq
- 18. Inuit innarluutillit illersuisuat Naalakkersuisut inuit pisinnaatitaaffii pillugit ataatsimiitsitaliarsuarmik siunnersuuteqarnerannut qisuariaateqarpoq
- 20. Meeqqat illersuisuat, Utoqqaat illersuisuat aamma Inuit innarluutillit illersuisuat ataatsimiipput
- 21. Inuit innarluutillit illersuisuat aamma MIO Iller-mi pulaartuupput

FEBRUARI

- 3. Tiliup 2021-2023-mut periusissiaq saqqummersippaa
- 8. Tiliup paasititsiniaaneq "Ersinngitsumik innarluutiga" NIIK aamma Pissassarfik suleqatigalugit saqqummersippaa.
- 19. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit ataatsimiitsitaliarsuarmut tunngatillugu tusarniaanermi akissut.
- 23.-1. marts. Ilisimatusarfimmi isumaginninnermut siunnersortinngornianik ilinniartitsineq
- 25. Nuummi inuusuttut innarluutillit naapeqatiginerat

MARSI

- 4. Pissassarfik aamma Tilioq sanaartornermut malittarisassat pillugit Namminersorlutik Oqartussat tusarniutaannut akissuteqaasiroput
- 4. Inuit innarluutillit illersuisuat Folketingimi Social- og Sundhedsudvalgimut Inuit innarluutillit illersuisuata suliaasai suliaalu pillugit saqqummiivoq
- 5. Kangillinguit Atuarfiannit 10. klasset pulaarput
- 16. Allaaserisaq: Sanaartornermi malittarisassanut nutaanut missingiummi tikinneqarsinnaanerup qulakkeerneqarnissaani ajornartorsiutit annertuut
- 19. RAL-ip dokumentari nangeqattaartoq "Innarluutiga kinaassuseringilara" aningaasanik tapersiiffigaa
- 22. Tiliup 2021-mi Inatsisartut qineqqusaarnerannut innarluutinut politikikkut siunnersuutai
- 22. HHE-mi innarluutit pillugit politikkimut tunngasumik qinersisartunik ataatsimiisitsineq NIIK-p aqqissugaa
- 24. Nuna Tamakkerlugu Pimmatiginninneq Akiorniarlugu Periusissiaq pillugu følgegruppemi peqataaneq

APRILI

- 9. Kommunalbestyrelsemut qineqqusaartoqarnerani paasititsiniaaneq "Give me 5!" aallartinneqarpoq
- 9. Allaaserisaq: "Kommunit inatsit naapertorlugu sullissinngillat, periarfissinneqarsimappalli?"

MAAJI

- 21. SIK-p Inuusuttai ataatsimeeqatigineqarput
- 25.-28. Kalaallit Nunaanni Tarnikkut nappaatit pillugit soqutigisaqaqati-giiffiup workshoppertinneqarnera
- 26. Nunatta Atuagaateqarfiani atugaq "Rosap aqqaluaa innarluuteqarpoq" atuffassissutigineqarpoq
- 31. Inuit innarluutillit illersuisuat, Christina Johnsen, naggataarpoq

JUUNI

- 14. NAPA peqatigalugu Ado Lyngep Atuarfia pulaarneqarpoq
- 22. Tiliup 2020-mi innuttaasut saaffiginnissutaasa misissoqqissaarneqarnerat "periarfissat assigiit" saqqummersippaa

JUULI

25. ISI-p siulersuisuinut workshopertitsineq 1

AGGUSTI

31. Tilioq onlinekkut nunat avannarliit isumasioqatigiinnerannut peqataavoq: Indigenous peoples: language, culture, and life cycle

SEPTEMBARI

1. Tilioq onlinekkut nunat avannarliit isumasioqatigiinnerannut peqataavoq: Indigenous peoples: language, culture, and life cycle

20. Ussersorluni nutserisoqarneq pillugu pilotprojekti Tiliomit nalilersorneqarpoq

20. FN-ip inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaanut Kalaallit Nunaata malinninneranik nassuiaat projektgruppemut saqqummiuppa

23. Inuit innarluutillit illersuisuat, Anja Hynne Nielsen, toqqarneqarpoq

28. Tilioq nunani avannarlerni inuusuttut naapeqatigiinnissaannut qaaqqusivoq

OKTOBARI

5. Nuna Tamakkerlugu Pimmatiginninneq Akiorniarlugu Periusissiaq pillugu følgegruppemi peqataaneq

11. Saqqummersitaq: inuit innarluutillit amerlassusii sap.ak.41: "Kikkut tamarmik peqataanissaminut pisinnaatitaaffeqarput" pisariillisaanermut tunngasoq.

29. Saqqummersitaq: Innarluuteqarneq suliffeqarnerlu

27. ISI-p siulersuisuinut workshopertitsineq 2

NOVEMBERI

5. Tiliumi praktikkertoq: innarluutit pillugit paasisaqarneruvunga

7. Greenland Science Week-imi "Innarluutit pillugit isummat" pillugit saqqummiineq

11.-14. Sisimiuni Nunani Avannarlerni inuusuttut naapisimaarnerat

17. Pissassarfimmi Tusilartut ataatsimoorneranni saqqummiineq

24. Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiinni ataatsimiinneq

26.-27. Kattuffiit isumasioqatigiisinneranni Inuit innarluutillit illersuisuat nutaaq ilisaritinneqarpoq

29. Ombudsmand Vera Leth ataatsimeeqatigineqarpoq

DECEMBARI

1. Anja Hynne Nielsen Inuit innarluutillit illersuisuattut aallartippoq

3. FN-ip inunnut innarluutilinnut ulloqartit-sinerani Tiliumi kaffillerneq

3. Innarluutit paasineqarmissaannut ilisimasat innarluutillu pillugit paqumigineqartut

14. Tilioq aamma MIO: Ombudsmandip suliamik ingerlatsinermut uparuaanerata kingunerisaanik pisortat meeqqanut sulianik ingerlatsinerluttarnerat eqqumaffigineqarnerusariaqarpoq

Året der gik

JANUAR

- 5. Tilioqs Kampagne "Unge Stemmer" udgives
- 18. Handicaptalsmanden reagerer på Naalakkersuisuts forslag om menneskerettighedskommission
- 20. Møde mellem Børnetalsmanden, Ældretalsmanden og Handicaptalsmanden
- 21. Handicaptalsmanden og MIO gæster Illeq

FEBRUAR

- 3. Tilioq udgiver strategi for 2021-2023
- 8. Tilioq udgiver kampagnen "Mit Synlige Handicap" i samarbejde med NIIK og Pissassarfik.
- 19. Høringssvar vedr. menneskerettighedskommission
- 23.-1. marts. Undervisning af socialrådgiverstuderende på Ilisimatusarfik
- 25. Møde med unge med handicap i Nuuk

MARTS

- 4. Pissassarfik og Tilioq afgiver høringssvar vedr. Selvstyrets bekendtgørelse om bygningsreglementet
- 4. Handicaptalsmanden holder et oplæg for Folketingets Social- og Sundhedsudvalg om Handicaptalsmandens opgaver og arbejde
- 5. Besøg af 10. klasse fra Kangillinnuguit Atuarfiat
- 16. Kronik: Store udfordringer med at sikre tilgængelighed og sikkerhed i udkast til nyt bygningsreglement
- 19. RAL sponsorerer midler til dokumentarserien "Jeg er ikke mit handicap"
- 22. Tilioqs handicappolitiske anbefalinger til Inatsisartudvalget 2021
- 22. Handicappolitisk vælgermøde i HHE v/NIIK
- 24. Deltagelse i følgegruppemøde om National strategi mod Mobning

APRIL

- 9. Kommunalvalgskampagnen "Give me 5!" skydes i gang
- 9. Kronik: Kommunerne lever ikke op til loven, men har de fået chancen?

MAJ

- 21. Møde med SIK-p Inuusuttai
- 25.-28. Workshop for Interessegruppen om Folkeoplysning for Psykisk sygdom i Grønland
- 26. Højtlesning af bogen "Rosas lillebror har et handicap" på Landsbiblioteket
- 31. Handicaptalsmand, Christina Johnsen, har sidste arbejdsdag

JUNI

- 14. Besøg på Ado Lyngep Atuarfia med NAPA
- 22. Tilioq udgiver borgerhenvendelsesanalysen for 2020 "lige muligheder"

JULI

25. Workshop 1 for
ISI's bestyrelse

AUGUST

31. Tilioq deltager i online Nordic
Seminar: Indigenous peoples:
language, culture, and life cycle

SEPTEMBER

- 1. Tilioq deltager i online Nordic Seminar: Indigenous peoples: language, culture, and life cycle
- 20. Tilioqs evaluering af pilotprojektet om tegnsprogstolkning
- 20. Oplæg for projektgruppe for redegørelsen om Grønlands efterlevelse af FN's Handicap-konvention
- 23. Ny Handicaptalsmand, Anja Hynne Nielsen, udpeges
- 28. Tilioq inviterer til nordisk ungemøde

NOVEMBER

- 5. Praktikant i Tilioq: Jeg har fået en bedre forståelse om handicap
- 7. Oplæg om 'Holdninger til Handicap' til Greenland Science Week
- 11.-14. Nordisk ungemøde i Sisimiut
- 17. Oplæg til Pissassarfiks Døvetræf
- 24. Møde i Grønlands råd for menneskerettigheder
- 26.-27. Organisationsseminar med præsentation af ny handicaptalsmand
- 29. Møde med Ombudsmanden, Vera Leth

OKTOBER

- 5. Deltagelse i følgegruppemøde om National strategi mod Mobning
- 11. Udgivelse: Antallet af personer med handicap
- Uge 41: Video: "Alle har ret til at deltage" om tilgængelighed.
- 29. Udgivelse: Handicap og arbejde
- 27. Workshop 2 for ISI's bestyrelse

DECEMBER

- 1. Anja Hynne Nielsen begynder som ny Handicaptalsmand
- 3. Kaffemik i Tilioq på FN's Handicapdag
- 3. Viden om handicapforståelse og tabu om handicap
- 14. Tilioq og MIO: Ombudsmandens kritik af sagsbehandlingstid bør sætte fokus på offentliges svigt af børn med handicap

Sammissaqartitsinerit

2021-mi piffissap ilaani Inuit innarluutillit illersuisuata tunuartup nutaallu ivertinnissaata tungaanut illersuisoqannginnerani suliassat ingerlatsinermut tunngasut Tiliumi suliarineqarput suliniutillu aallartinneqareersut Tiliup piffissaq ungasinnerusoq isigalugu anguniagaanut naapertuuttut suliarineqarput. Taamaattumik ulluinnarni Tiliumit inuit innarluutillit atugaannut tunngasunik tamanut oqaaseqarsinnaasimangilaq, tassami suliassaq tamanna illersuisup suliassarimmagu. Illersuisoqannginnerali aporfignagu Tiliup soqutigisaqaqatinik innarluutillillu suliniaqatigiiffinik suleqateqarnerit aallartippai, pisinnaatitaaffinnut paasissutissat inuillu innarluutillit atugarisaasa sammineqarnissaat qularnaarniarlugu.

Ukiup ingerlanerani pisut 2021-2023-mi anguniakkat naapertorlugit allaaserineqarput.

Ilisimasat uppernarsaatissallu inuit innarluutillit atugarisaannut tunngasut annertusinissaat

Ilisimasat aqqissorluakkat innarluutillinnut tunngasut Tiliumit pilersinneqarput siaruarterneqarlutillu, oqartussallu soqutigisaqaqatillu aamma taama iliornissaannik anguniagaqarlunilu sulissutiginnippoq. Inuit innarluutillit atugarisaat Tiliumit uppernarsarneqarput innarluutillillu pillugit isumaqatigiissut tunngavialugulu nalilersorlugit.

”Periarfissat assigiit” – innuttaasut Tiliumut saaffiginnissutaasa misissoqqissaarneqarnerat

Misissueqqissaarnerup takutippaa ukiunut siuliinut sanilliullugu 2020-mi innuttaasut amerlanerit Inuit innarluutillit illersuisoqarfianut saaffiginnittut amerlanerusimasut. Misissueqqissaarnerup takutippaa inuit innarluutillit tapersorsorneqarnissaannut inatsisip nutaap atuutsinneqarnera suli inuit innarluutillit ajornartorsiutaannut iluaqutaavallaarsimangitsoq.

Inuit innarluutillit tapersorsorneqarnissaannut inatsit 2020-p aallartinnerani atuutillerpoq, misissueqqissaarnerulli takutippaa FN-ip Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutaani Kalaallit Nunaa-tuatuutsiniarnerani namminerisa-

Aktiviteter

Tilioq har i 2021 været i en overgangsperiode mellem en afgangende og en ny Handicaptalsmand, hvor institutionen i denne mellempperiode har udført driftsopgaver samt allerede igangsatte projekter i forhold til Tilioq’s strategiske målsætninger. I det daglige har det derfor ikke været muligt for Tilioq at kommentere offentligt om forhold for personer med handicap, da denne opgave er møntet på en talsmand. Tilioq har i stedet indgået i samarbejder med interessenter og handicaporganisationer for at sikre, at fokus på oplysninger om rettigheder og forhold for personer med handicap blev vedholdt til trods for manglende talsmand.

Årets aktiviteter er beskrevet i forhold til strategiske mål for 2021-2023.

Øget viden om og dokumentation af forhold for personer med handicap

Tilioq har genereret og udbredt systematiseret viden på handicapområdet samt arbejdet for og inspireret andre myndigheder og interessenter til at gøre det samme. Tilioq har dokumenteret forhold for personer med handicap og vurderet disse i forhold til handicapkonventionen.

”Lige muligheder” - en analyse af Tilioqs borgerhenvendelser

Analysen viser, at flere borgere med handicap har kontakten Handicaptalsmandsinstitutionen i 2020

end de tidligere år. Analysen viser, at implementeringen af den nye lov om støtte til personer med handicap endnu ikke har afhjulpet mange af de problematikker, som borgere med handicap står overfor.

Loven om støtte til personer med handicap trådte i kraft ved begyndelsen af 2020, men analysen viser, at sikringen af retten til et selvstændigt liv og inklusion i samfundet er den største problematik i forhold til Grønlands efterle-



mik inuuneqarsinnaatitaanerup inuiaqatigiinnilu peqataatinneqarsinnaatitaanerup qularnaarnissai ajornarnerpaasimasut. Tamanna ukiunut siuliunut qiviarnermi ilisarnarpoq. Tapersiissutinik atortorissaarutinillu pissarsisinnaaneq inuillu innarluutaat pillugit suliasanik suliarinninneq tassaapput 2020-mi saaffiginnissutaasimasut tamarmiusut affangajaat. Uffa inatsit nutaaq inuit innarluutillit inatsisitigut ajornannginnerusumik pitsaannerusumillu atortorissaarutinik tapersernejarnissamillu pissarsinissaannut pisariillisaataasussaagaluartoq, tamanna ima paasineqarsinnaavoq innuttaasut isumaqartut inatsit tamakkerluni atuutsinneqalersimangitsoq.

Ilisimasat pillugit allatat

Tilioq inunnut innarluutilinnut tunngasunik sammisanut aalajangersimasunut tunngasunik ilisimasanik allatanik saqqummersitsivoq. Sammisamut tunngatillugu ilisimasat pigineqartut naatsunguannorlugit ersarisullu misissueqqissaarnerni takuneqarsinnaasarput kiisalu sammisanut taakkununga tunngatillugu suut ajornartorsiutaaneriniq Tiliup isummerneranik imaqarlutik. 2021-mi Tilioq pingasunik "Ilisimasat pillugit allatat"-nik misissueqqissaarnernik saqqummersitsivoq.

- Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit amerlassusii
- Innarluuteqarneq suliffeqarnerlu
- Innarluuteqarnermut paasinnittaaseq paqumisunnerlu

Peqqinnissaq, Ilinniarsinnaaneq Suliffeqarsinnaanerlu

Periusissiami piffissaliussaasumi Tiliup sammisat uku pingasut pingaarnertippai, taakkumi peqataatinneqarnerup inuiaqatigiinnilu assigiinnik periarfissaqarnerup qularnaarnissaanut pingaaruteqarmata. Periusissiami pingaartitsinermigut Tiliup inuit innarluutillit aaqqissuussaasumik tamanillu sammiveqartumik sullinneqarissaasa pingaaruteqassusia ersersinniarpa. 2021-mi Tilioq ilinniartitaanermut tunngasunik misissuineramik suliaqarpoq. Atuarfini angajullerni atuartut nunatsinnilu inuusuttut ilinniaqqinnissaannut neqeroorutini assigiinngitsuni inuit innarluutillit tapersernejarnissaannut periarfissat misissuinerneqarsinnaanerlu 2022-mi saqqummissangatinneqarpoq.

Suliffeqarnermut tunngatillugu Tiliup misissueqqissaarneq "Innarluuteqarneq suliffeqarnerlu" saqqummersippaa, taannalu tusa-gassiuutini oqallitsitsivoq allaaserisaq sermitsiaq.ag-miittooq tungavigalugu "Tilioq: Kalaallit Nunaata assigiimmik sulisinnaanermut pisinnaatitaaffik malinngilaa".

2022-mi Tiliup peqqinnissamut tunngatillugu ajornartorsiutit qu-laajarnissaannik sammisaqassaaq. Tiliumi suliniaqatigiiffiup sam-

velse af FN's Handicapkonvention. Dette er en tendens, der går igen fra tidligere år. Adgangen til støtteforanstaltninger og hjælpemidler samt sagsbehandling af sager vedrørende borgernes handicap var sammenlagt årsagen til næsten halvdelen af alle henvendelser i 2020. Dette til trods for at den nye lovgivning juridisk giver personer med handicap nemmere og bedre adgang til hjælpemidler og støtte, og det kan således antages, at borgerne endnu ikke oplever denne lov som fuldt implementeret.

Viden Om

Tilioq udgiver notater med viden om specifikke emner indenfor handicapområdet. Analyserne giver et kort og præcist indblik i den eksisterende viden om emnet samt Tilioq's holdning til hvilke udfordringer, der er på det specifikke område. I 2021 udgav Tilioq tre 'Viden Om-analyser'.

- Antallet af personer med handicap i Grønland
- Handicap og arbejde
- Handicapforståelse og tabu om handicap

Adgang til Sundhed, Uddannelse og Arbejde

Tilioq fokuserer i strategiens periode på disse tre kerneområder, fordi de er afgørende for at sikre inklusion og lige muligheder i samfundet. Gennem dette strategiske fokusområde sætter Tilioq fokus på vigtigheden af en koordineret og helhedsorienteret indsats for personer med handicap. I 2021 har Tilioq igangsat en undersøgelse af uddannelsesområdet. Undersøgelsen afdækker støttemuligheder for personer med handicap på folkeskolens ældste trin og på landets forskellige ungdomsuddannelsesstilbud, og den forventes udgivet i 2022.

Indenfor arbejdsmarkedsområdet har Tilioq udgivet analysen 'Handicap og arbejde', som skabte debat i medierne med artiklen 'Tilioq: Grønland lever ikke op til lige ret til arbejde' i sermitsiaq.ag.

I 2022 vil Tilioq sætte fokus på at afdække barrierer indenfor adgang til sundhed. Tilioq har yderli-



Meeqqat tamavimmik pingaaruteqarmata atuartussaataammatalu uani atuarfimi kusanartumik takutinneqarpoq. Tiliumiit tamanna 2021-mi sammineqarpoq. Budskabet på denne skole understreger smukt, at alle børn er vigtige og har ret til en uddannelse. Dette har været en af Tilioqs fokusområder i 2021.

misanut pingasunut ilisimasai tusagassiutitut nalunaarutit, tusarniaanermi akissutit, naalakkersuisut isummernissaannut tungavissiat, atuarfinni klasset inuit suliassamut immikkut ilinniar-simasut il.il. aqcutigalugit tamanut siaruarterniarsimavai.

Nuna Tamakkerlugu Pimmatiginninneq Akiorniarlugu Periusissiaq

2021-mi Tilioq Nuna Tamakkerlugu Pimmatiginninneq Akiorniarlugu Periusissiaq ataani følgegruppemut ilaasortaavoq. Tiliup følgegruppemut peqataaneranut pissutaavoq periusissiami meeqqat innarluutillit sammineqarnissaannik qularnaarinnikkusunna. Tamanna iluatsippoq, tassami tusarniutigineqartumi immikkut sammineqarput innarluut tassaasinnaasoq pimmatiginninnermut, pimmatiginnittaleriartornermut, pimmatiginninnerup kingunerinut imaluunniit pimmatiginninnermut sakkortusaataasunut atassutilik. Tiliumi tusartarparput meeqqat qingga-saarneqartartut ilaatigullu innarluuteqarnertik pillugu pimmatigineqartartut. Taamaattumik periusissiasami ajornartorsiutip tamassuma sammineqarnera pingaaruteqarpoq.

Inuiaqatigiinni tikikkuminassuseq

Inuiaqatigiinni sumiiffinni tamani pisariillisaanissaq Tiliup sulisutigaq. Pisariillisaanikkut sumulluunniit tikikkuminarsaasoqasaaq. Tassa suulluunniit tikikkuminartuunissaat eqqarsaatigalugu, soorlu angallannikkut atortulersuutigullu, kisianni aamma digitalit atoruminartuunissaat inuillu tikikkuminartuunissaat pineqarpoq. Pisariillisaanissaq aqcutigalugu inuiaqatigiinni akornutaasinnaasinnasut piiarniarneqarput, inuit innarluutillit inuiaqatigiinni peqataanissaannut namminneerlutillu inuuneqarnissaannut akornutaasunik piianikkut. 2021-mi innarluutillit sapaa-tip akunneqartinneqarneranni sammisaq tassaavoq Pisariillisa-

gere løbende arbejdet for at dele organisationens viden om disse tre områder gennem pressemeddelelser, hørings svar, oplæg for politikere, skoleklasser og fagpersoner mm.

National Strategi mod Mobning

Tilioq var i 2021 medlem af en følgegruppe til den kommende Nationale Strategi mod Mobning. Tilioqs formål med at deltage i følgegruppen var at sikre, at strategien fik et fokus på børn med handicap. Dette lykkedes, da strategien, i dens høringsversion, havde et særskilt fokus på, at handicap kan være en tematik, der kan forbindes med mobning, begyndende mobning, konsekvenser af mobning eller mobningsforstærkende. Tilioq hører om, at børn bliver drillet og til tider også mobbet med deres handicap. Derfor er det vigtigt, at der er et fokus på denne problematik i den kommende strategi.

Et tilgængeligt samfund

Tilioq arbejder for tilgængelighed i alle dele af samfundet. Tilgængelighed indebærer, at der er let adgang til hele samfundet. Det værende både den fysiske tilgængelighed, fx i forhold til transport og infrastruktur, men også en digital og social tilgængelighed. Tilgængelighed indebærer at fjerne de barrierer i samfundet, der forhindrer personer med handicap i at deltage i samfundet og leve et selvstændigt liv. Handicap-ugens tema

neq. Sapaatip akunnera malunnartinniarlugu pisariillisaanerulu pingaassusiata paasilluarneqarnissaa anguniarlugu Tiliup video saqqummersippaa: ”Kikkut tamarmik peqataanisaminut pisinnaatitaaffeqarput” pisariillisaanermut tunngasoq. Filmi Tiliup YouTube kanaliani takuneqarsinnaavoq.

Sanaartornermi malittarisassat 2021 (BR21)

Tilioq nunalu tamakkerlugu innarluutilinnik sullississivik Pissassarfik tusarniaanermut akissuteqarnissamut suleqatigiipput, januaarimi 2021-mi sanaartornermut malittarisassat pillugit tusarniaanermut atatillugu. Sammisaaq pingaaruteqarpoq, tassami tikikkuminarsaanermut tunngasut sammineqarput tamassumalu qanoq malittarisassatigut qularnaarneqarsinnaanera pineqarluni. Tusarniaanermi akissuteqarnermini Tiliup Pissassarfiku sanaartornermut malittarisassani nutaani pisariillisaaneq pillugu nunat tamalaat malittarisaa malinneqarnissaat erseqqissarneqarnissaa siunnersuutigaat.

Nittartakkakut pisariillisaaneq

2021-mi Tilioq aallartippoq Tilioq.gl-ip digitalimik atorneqarsinnaanerata pitsanngorsarnissaa anguniarlugu, sapinngisamik atuisut amerlasuut qupperneramik atuisinnaalerniassammata paasissutissanillu pissarsiffiallugu, paasissutissat pisinnaatitaaffinnut nunatsinnilu inuit innarluutilit atugarisaat pillugit paasissutissiinernut tunngasut Tiliumit suliarineqartartut. Tassa imaappoq nittartakkamik nutaamik suliaqarluta aallartippugut pisariillisaanermut nunat tamalaat piumasaqaataannik naammassinnittumik, soorlu Web Content Accessibility Guidelines-ini aamma nassaarineqarsinnaasut.

Suliniut 2021-mi aallartippoq 2023-milu naammassissangatinneqarluni.

Inuiaqatigiit nukittunerusut innarluutitut peqataatitsinermullu pingaartitsisut

Inuit innarluutilit piumasaqaatiminik pisinnaatitaaffimminnillu illersorneqassappata, taava inuiaqatigiit ataatsimoorlutik sammisariaqarpaat. Tassaasinnaapput suliatigut peqatigiiffiit, suliniaqatigiiffiit, innarluutilit peqatigiiffii inuillu pingaartitallit. Soqutigisaqaqatit taakku sulinerminni inuit innarluutilit pillugit politikkinik ilanngussissapput, inuiaqatigiit inuillu sammisat innarluuteqarnermut pillugit politikkinut

var i 2021 Tilgængelighed. For at markere ugen og for at forbedre forståelsen af vigtigheden af tilgængelighed udgav Tilioq videoen: ”Alle har ret til at deltage” om tilgængelighed. Filmen kan ses på Tilioqs YouTube kanal.

Bygningsreglement 2021 (BR21)

Tilioq og det landsdækkende handicap-center, Pissassarfik, indgik et samarbejde om et hørings svar til et nyt bygningsreglement, der blev sendt til høring i januar 2021. Det var et vigtigt emne, hvor der blev sat fokus på retten til tilgængelighed, og hvordan dette kan sikres gennem reglementet. Tilioq og Pissassarfik anbefalede blandt andet at pointere i høringssvaret, at det nye bygningsreglement skulle følge internationale standarder for tilgængelighed.

Digital tilgængelighed

Tilioq er i 2021 gået i gang med en proces for at gøre Tilioq.gl digital tilgængeligt, så flest mulige brugere kan anvende siden og få den viden, som institutionen producerer i forhold til rettigheder og oplysning om forhold for personer med handicap i Grønland. Det betyder, at vi er i gang med at arbejde for en ny hjemmeside, som lever op til internationale krav om tilgængelighed, som blandt andet findes i Web Content Accessibility Guidelines.

Projektet er startet i 2021 og forventes afsluttet i 2023.



Tilioq inuit innarluutilit kattuffiilu suleqatigiinnissamik isumasioqatigiinnermi eqqartuipput, misileraallutik

Tilioq og handicapforeningerne øver sig i at samarbejde på Tilioqs foreningsseminar

Et styrket civilsamfund med fokus på handicap og inklusion

For at sikre personer med handicaps vilkår og rettigheder er der behov for, at et samlet civilsamfund sætter fokus på disse. Det værende både fagforeninger, interesseorganisationer, handicapforeninger og mennesker, som har noget på hjertet. Alle disse interessenter skal tænke handicap-politiske perspektiver ind i deres arbejde for at få civilsamfundet og individer til at

tungasut suliaminnut tulluurtut takusinnaalerniassammatigit iliuuseqarfiginissaannullu ikiortiginiassagamikkit. Peqatigiiffiit, suliniaqatigiiffiit assigisaallu innarluuteqarnermut tungasunik imaluunniit peqatigiiffiminni qanoq ilillutik inunnik innarluutillinnik peqataatitsinnaanerlutik paasisaqarusukkunik Tiliumi paasissutissat pissarsiarineqarsinnaapput. Tamanna pissutigerpiarlugu aamma Tilioq inuit innarluutillit peqatigiiffiit qanimit suleqateqarpoq. Suleqatigiinneq tamanna 2021-mi ISI-p siulersuisuinit qinigaarlaanut Tilioq piginnaasaqanerulersitsiumik workshopertitsineranik kinguneqarpoq.

identificere handicap-politiske emner, som er relevante for deres arbejde samt hjælpe dem til at handle på disse. Hvis foreninger, organisationer og lignende ønsker viden om handicap eller hvordan man kan arbejde med inklusion i sin forening, stiller Tilioq sin viden til rådighed. Tilioq har derfor også et tæt samarbejde med handicap-foreningerne. Dette samarbejde udviklede sig i 2021 til, at Tilioq var med til at facilitere to kapacitetsopbyggende workshops for ISI's nyvalgte bestyrelse.



Norgemít, Danmarkimít kiisalu Kalaallit Nunaannit inuusuttut innarluutillit 17-it Sisimiuni naapípput, inuusuttuulluni innarluuteqarneq sammillugu aamma workshopertinneqarput nutaaliarluni kiisalu politikimik suliniuteqarsinnaaneq qanoq aallunneqarsinnaanersut. 17 Unge med handicap fra Norge, Danmark og Grønland mødtes i Sisimiut, og sat fokus på det at være ung med et handicap, deltog til workshop om kreativ og politisk aktivisme.

Sisimiuni inuusuttut nunanit avannarlerneersut naapisimaarnerat

Tilioq, Norgemi "Unge Funksjonshemmede" aamma Danmarkimi "SUMH Sammenslutningen af unge med handicap" nunat avannarliit suleqatigiinnerannik aallartissippit nunani avannarlerni inuusuttut innarluutillit nukittorsarneqarnissaat anguniarlugu, inuiaqatigiinni allannguisinnaanerat sumiiffinilu, nuna tamakkerlugu nunallu avannarliit akornanni peqataatitsinermik qularnaarisarnissaat anguniarlugu.

Nunani avannarlerni inuusuttut naapinnerat novemberip 11-anit 14-ianut Sisimiuni ingerlanneqarpoq, nunatsinnit, Norgemít

Nordisk ungemøde i Sisimiut

Tilioq, norske "Unge Funksjonshemmede" og danske "SUMH" Sammenslutningen af unge med handicap indgik et nordisk samarbejde med det formål at styrke unge med handicap i Norden i at skabe forandringer i samfundet og sikre inklusion lokalt, nationalt og i en fællesnordisk kontekst.

Nordisk ungemøde blev afholdt i Sisimiut fra d. 11.-14. november med deltagere fra Grønland, Norge og Danmark. Aktiviteterne i dagene var workshops med fokus på rettigheder, politik og

Danmarkimillu peqataasoqarluni. Ulluni taakkunani sammisaqar-titsinerni pisinnaatitaaffiit, politikki allatulaarlu aktivisme pillugit workshopper toqarpoq kiisalu Danmarkimi, Norgemi nunatsinnilu inuusuttut innarluutillit atugarisaat pillugit paasisutissanik paar-laasseqatigiinneq. Peqataasut oqaluttuaraat inuusuttuulluni innar-luuteqarluni qanoq innersoq, ilinniarfigineqarsinnaasut, suliffissa-qarneq, inuiaqatigiinni peqataaneq inunnillu allanik sammisaqaqa-teqarneq eqqarsaatigalugit periarfissatik qanoq ittuunersut oqalut-tuaraat. Naggataatigut kikkunnut tamanut saqqummiussisoqar-poq, tassani inuusuttut politikikkut kreativimillu suliniutitik saq-qummiuppaat, taakkulu tamarmik nuna tamakkerlugu nunanilu avannarlerni pisinnaatitaaffimmik siuarsarnissaannik anguniaga-qarput. Oqariartuutaat Qeqqata Kommuniani Borgmesterimut min-nerunngitsumillu Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalak-kersuisumut anngunneqarput. Inuusuttut naapinnerata kingorna aamma nunatsinni inuusuttut peqatigiiffiliorput ”KIIP -Kalaallit Inuusuttut Innarluutillit Peqatigiiffiat”, nunanillu avannarlernit inuu-suttut nunat avannarliit akunneranni suleqatigiinnissaq anguniar-lugu kissaateqarlutik nunaminnut uterput.

Peqatigiiffiit isumasioqatigiinnerat 2021

Peqatigiiffinnut suliniaqatigiiffinnullu Tiliup isumasioqatigiisitsinera aasit covid-19 pissutaalluni killilersuiffiuvoq, pilersaarutillu piviu-sunngortinnissaannut novemberip 26-iata 27-iatalu tungaanut na-limmassaasoqartariaqarneranik allannguutinullu piareersimaso-

aktivisme, samt udveksling af informa-tion om danske, norske og grønlandske for-hold for unge med handicap. Deltagerne delte, hvordan de oplever at være ung med handi-cap, deres muligheder i forhold til tilgængelige uddannelser, arbejdsmarkedet, deltagelse i samfundet og fritid og sociale aktiviteter. Dette resulterede i et offentligt oplæg, hvor de unge præsenterede deres politiske og kreative pro-jekter, som alle havde til formål at fremme deres rettigheder nationalt og nordisk. Deres budskaber nåede ud til Borgmesteren i Qeqqata Kommunian og ikke mindst Naalak-kersuisoq for børn, unge og Familie. Ungemø-det resulterede også i, at unge fra Grønland dannede en forening for unge med handicap i Grønland, ”KIIP -Kalaallit Inuusuttut Innar-luutillit Peqatigiiffiat”, og unge fra Norden rej-ste tilbage til deres respektive land med et øn-ske om at samarbejde på tværs af landene.

Foreningsseminar 2021

Tilioq’s seminar for foreninger og organisatio-ner blev atter igen påvirket af covid-19 restrikti-oner, der op til d. 26. og 27. november krævede tilpasninger og omstillingsparathed for at kun-



Peqatigiiffinni kattuffinilu kajumissutsiminnik ilaasortat inuit innarluutillit illersuisussaannik naapitsipput. Isumasioqatigiinnermi politikikkut sunni-uteqarneq kiisalu ersarissunik oqariartuuteqarsinnaaneq sammineqarput. Frivillige forenings og organisations aktører fik muligheden for at møde den kommende handicaptalsmand lige inden hun begyndte på sit job. Seminaret havde fokus på politisk indflydelse og hvordan man sikre skarpe budskaber.

qartariaqarneranik kinguneqartumik. Ajoraluartumillu killilersuutit pissutigalugit Kalaallit Nunaanni sumiiffinni assigiinngitsuni innarluutillit peqatigiiffineersut kattuffianeersullu peqataanissaraluartik taamaatiinnartariaqarsimavaat. Taamaalilluni isumasioqatigiineq peqataasukinnerulluni ingerlanneqarpoq nuna tamakkerlugu innarluutillit kattuffiineersunik aqqanilinnik peqataasoqarluni. Peqatigiiffinni ilaasortat Inuit Innarluutillit Illersuisuata nutaap Anja Hynne Nielsen-ip aqqissuussinerup kinguinngua Inuit Innarluutillit Illersuisuattut atorfinittup naapinnissaanut aamma periarfissaqarput.

Seminari ulluni marlunni ingerlanneqarpoq sammisarlu ”politik-kikkut sunniuteqarneq” sammisaralugu workshoppertitsisoqarpoq inuillu innarluutillit inuiaqatigiinni politikikkut sunniuteqarsinnaanerulernissaat anguniarlugu. Inuit innarluutillit peqatigiiffiisa kattuffiisalu 2022-mi politikikkut sunniuteqarsinnaanerat pingaaruteqarpoq, nuna tamakkerlugu politikikkut nassuiaammik kiisalu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummik aamma inuit tarnimikkut nappaatillit sullinneqarnerisa pitsanngorsarnissaanut iliuusissatut pilersaarummik suliaqartoqarnissaa pissutigalugu.

Isumasioqatigiittoqarnerani Tilioq kattuffiillu peqataasut suleqatigiinniartut aalajangerput nassuiaatip suliarineqartussap inunnullu innarluutillinnut tunngatillugu iliuusissatut pilersaarutit sunneeqataaffiginissaa anguniarlugu. Suleqatigiinnerup sammisanut sisamanut imminnut tulluurtunut tunngasunut sammitinneqarnissaa aalajangiunneqarpoq, taakkumi inuiaqatigiinni peqataatinneqarnissamut assigiinnullu periarfissaqartinneqarnissamut qularnaarinissamut pingaaruteqarmata:

- **Ilinniartitaaneq ilinniarnertu**
- **Ineqarneq**
- **Inuiaqatigiit nukittorsarneqarnerat**
- **Innarluuteqarnermik paasinnineq paqumisunnerlu**

Taakkuupput suliniuteqarfisassat inuit innarluutillit allat naligalugit inuuneqarsinnaanissaannik qularnaarinninniarnermi pingaarutillit.

Kalaallit Nunaanni tusilartut ussersorlunilu oqaasillit

Tiliumit, Kalaallit Tusilartut Kattuffiat- KTK-mit kattuffimillu NIIK-mit Covid-19 pillugu tusagassiortunik katersortitsinerni ussersorluni nutserisussamik peqartarnissaanik Naalakkersuisut kajumissaartuarpavut. Nappaatip tunillaassuutilerneraniilli kattuffiit siunnersuutigaluarpaat ussersorluni oqaasillit inuiaqatigiinni covid-19 pillugu paasissutissanik pingaarutilinnik, tuniluutsinaveersaarnermut, akiussusersuinnermut killilersuutinullu tunngasunik pisarnissaat qularnaarniarlugu, ajornartoortoqarnerani tusilartut ikiorneqarsinnaaniassammata. Kiisami Naalakkersuisut qisuarateqarput januarimi 2022-mi isiginnaarutikkut covid-19 pillugu tusagassiortunik katersortitsinerni ussersorluni

ne følge planerne til dørs. Desværre gjorde restriktionerne, at repræsentanter fra lokale handicapforeninger og organisationer i Grønland måtte aflyse deres deltagelse. Seminaret blev således afholdt i mindre format med elleve repræsentanter for de landsdækkende handicaporganisationer. Foreningsmedlemmerne fik også muligheden for at møde den nye Handicaptalsmand, Anja Hynne Nielsen, der tiltrådte som Handicaptalsmand kort efter arrangementet.

Seminaret varede to dage, og under temaet ’politisk indflydelse’ blev der afholdt workshops med henblik på at få en øget politisk indflydelse som handicapcivilsamfund. At handicapforeninger og organisationer får politisk indflydelse i 2022, er vigtig, da der landspolitisk skal udarbejdes både en redegørelse og en national handlingsplan på handicapområdet, samt en Handlingsplan for at styrke indsatsen for mennesker med psykisk lidelse.

På seminaret besluttede Tilioq og de deltagende organisationer at samarbejde om at influere den kommende redegørelse og handlingsplan på handicapområdet. Det blev besluttet, at samarbejdet skal fokusere på fire emner, fordi de hænger sammen og er afgørende områder i forhold til at sikre inklusion og lige muligheder i samfundet:

- **Uddannelse og Læring**
- **Bolig**
- **Styrkelse af civilsamfundet**
- **Handicapforståelse og tabuer**

Det er centrale indsatsområder for at sikre, at personer med handicap kan leve et liv på lige fod med alle andre.

Døve og tegnsprog i Grønland

Tilioq og Døveforeningen i Grønland, Kalaallit Tusilartut Kattuffiat- KTK og Paraplyorganisationen NIIK, har løbende opfordret Naalakkersuisut til at anvende tegnsprogstolk som simultantolk ved Covid-19 pressemøder. Dette har organisationerne anbefalet allerede fra begyndelsen af pandemien for at sikre, at tegnsprogsbrugere fik vitale oplysninger om covid-19 i samfundet, forebyggelse af smitte, vaccinationer og restriktioner, så døve er sikret hjælp under denne nødsituation. Naalakkersuisut reagerede endeligt på dette i ja-

oqaatsinik nutserisoqartalerneratigut. Naalakkersuisut decembarimi 2021-mi § 37-mut apeqqummut akissuteqarnerminni Kalaallit Nunaanni innuttaasut 34-t tusilartuusut naatsorsorpaat, KTK-llu inuit tusilartut 21-t nunatsinni atassuteqarfigisarpaat. Amerlanerunissaalli ilimagaat, tassami paasissutissanik toqqammaviusinnaasunik pitsaasunik peqannginnamik. Kalaallit Nunaanni ussersorluni nutserisut allagartallit marluinnaapput.

Tiliup KTK aamma Danmarkimi onlinekkut ussersorluni nutserisartut Småtegn suleqatigilerpai 2021-2022-mi Tiliup peqatigiiffinnut isumasioqatigiisitsineranut atatillugu allanillu aaqquisuussineranut atatillugu ussersorluni nutserisoqarnissaq pisariaqartinneqartillugu atorneqartartussanik. Taassuma saniatigut aamma Tiliup innuttaasut saaffiginninnerini pisariaqartitsisoqartillugulu siunnersuisoqarneranut atatillugu nutserisutut Småtegn atortarpaa. Misilittakkat taakku tunngavigalugit Kalaallit Nunaanni ussersorluni nutserisoqarnerup atorneqartarnera Småtegnimillu online atorlugu ussersorluni nutserisoqarneq nalilersuiffigai.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiinik inuiaqatigiinni qaammarsaaneq

Tiliumi inuk siulliullugu isiginiartarpu inuillu innarluutillit inuttut ilivitsuusutut isigisarpavut. Innuttaasut tamarmik inuit innarluutillit assigisutut kiisalu allatulli pisinnaatitaaffeqartutut isigisariaqarpaat. Inuit innarluutillit inuiaqatigiinni pisuussutitut isigineqassapput, inuillu innarluutillit imminnut innuttaaqataasutut nukissalittut naligiittullu isigissapput. Tiliup inissisimanini atorlugu inuiaqatigiit inunnut innarluutilinnut taama isumaqarnissaannik sunnarniarpai. Taassuma saniatigut Tiliup innarluuteqarneq pillugu sammisanullu inunnut innarluutilinnut tunngasunut paasissutissanik pissarsiariuminartunik peqarnissaasulissutigiinarpaa.

nuar 2022 ved at have simultantolkning med tegnsprog ved covid-19 pressemøder på tv. Naalakkersuisut har i deres §37 svar i december 2021 estimeret, at der er 34 borgere i Grønland med et høretab, hvor KTK har kontakt med 21 døve i landet. De antager dog, at der er flere, da de mangler et godt datagrundlag. I Grønland er der kun to certificerede tegnsprogstolke.

Tilioq indgik et samarbejde med KTK og det danske online- tegnsprogstolke service Småtegn for at anvende tegnsprogstolkning ved behov i forbindelse med Tilioq's seminar for foreninger og andre offentlige arrangementer i årene 2020-2021. Derudover anvender Tilioq Småtegn som tolk til borgerhenvendelser og rådgivning, når der er behov for det. Ud fra disse erfaringer har Tilioq lavet en evaluering om brugen af tegnsprogstolkene i Grønland og Småtegn's online-tegnsprogstolke.

Bevidstgørelse af samfundet om rettigheder for personer med handicap

Tilioq ser altid personen først og ser personer med handicap som hele mennesker. Hele befolkningen skal anse personer med handicap som ligeværdige borgere, der har rettigheder på lige fod med alle andre. Personer med handicap skal ses som den ressource i samfundet, de er, og personer med handicap skal se sig selv som ressourcefulde, ligeværdige medborgere. Tilioq bruger sin platform til at bearbejde samfundet til at have denne holdning til personer med handicap. Ydermere vil Tilioq arbejde for, at der er let tilgængelig viden om handicap og handicap-relaterede emner.



Kommunalvalgskampagne #NIIKGiveMe5
Kommunalbestyrelsesmøt qinersineq #NIIKGiveMe5



Kommunalbestyrelsemut qinersineq #NIIKGiveMe5

Tilioq kattuffillu NIIK 2020-p naalernerani suliniummik suleqa-tigiissuteqarput kommunalbestyrelsemut qinersinermut atatillugu innarluuteqarnerup sammeneqarnissaa anguniarlugu taaguutilimmik #NIIKGIVEME5. Paasititsiniaanermi ilinniarsinnaatitaaneq, ineqarneq, suliffeqarneq, sunngiffeqarneq peq-qinnissarlu pineqarput politikikkullu kommunalbestyrelsemut qineqqusaartut iliuuseqarnissaannik piumasaqarlutik.

Paasititsiniaanermut atatillugu Sermitsiaq.ag aqqutigalugu sammisamik saqqummersitsisoqarpoq Inuit innarluutillit pillugit inatsisip 2020-mi atuutilersup atuutsinneqarnerata killifianik imalimmik. Aviisimi aamma sammeneqarput inuit innarluutillit atuarfimmil, sunngiffimminni, sulinerminni, peqqinnerminni ineqarnerminnilu suut ajornartorsiutigisarneraat. Tassunga atatillugu aamma videot tallimat saqqummersinneqarput inuit atukkaminik pitsanngorsaasoqarnissaannik piumasaqartut. Paasititsiniaaneq naggaserlugu Nuummi qinersisartunik ataatsimiisitsinermik NIIK aqqissuivoq, kommunimut qinersinermut atatillugu inunnut innarluutilinnut tunngasunik eqqartuiffiusumik.

Paasititsiniaanermisaaq inuit innarluutillit pillugit inatsisip atuutsinneqarnerata killiffia sammeneqarpoq atuutilerneranit ukioq ataaseq qaangiuttorlu. Tiliup kommunit tamaasa ataveqarfigai paasinjarlugu inatsimmut nutaamut tunngatillugu suliassanik suliqaqartarnerat qanoq ingerlanersoq. Tassani immikkut erseqqissarneqarpoq inatsit ilitsersuuteqanngitsaq kommunillu ilaannaat illersuisunik inuit innarluutillillu siunnersuisoqatigiiviniq pilersitsisimasut imaluunniit inuit innarluutillit pillugit politikkilorsimasut.

Folketingimi sundhedsudvalgi

Inuit innarluutillit illersuisuat Christina Johnsen marsip 4-aanni Folketingimi Social- og Sundhedsudvalg-imut saqqummii-voq Inuit innarluutillit illersuisuata Kalaallit Nunaanni sulinera suliassaalu inunnut innarluutilinnut tunngasut pillugit. Social- og Sundhedsudvalgip soqutiginninneratigut tamanna pivoq, taakku Danmarkimi inunnut innarluutilinnut tunngasunik suliqaqartarput Kalaallillu Nunaanni Inuit innarluutillit illersuisuat taassumalu suliak soqutigisorujussuaat. Piffissami tassani assingusumik Danmarkimi pilersitsisoqarnissaannik soqutiginnittoqarpoq apeqquterpassuarnillu pissanganartunik apersorput.

Kommunalvalgskampagnen #NIIKGiveMe5

Tilioq og paraplyorganisationen NIIK indgik i slutningen af 2020 et samarbejdsprojekt for at sætte fokus på handicap i forbindelse med kommunalvalget 2021 med titlen #NIIKGIVEME5. Kampagnen satte fokus på retten til uddannelse, bolig, arbejde, fritid og sundhed og krav om handling fra politiske kandidater, der stiller op til kommunalbestyrelsen.

Som en del af kampagnen blev der udgivet en temavis via Sermitsiaq.ag, som gjorde status på implementeringen af den nye handicaplov, der trådte i kraft i 2020. Avisen belyste også, hvilke udfordringer personer med handicap oplever i forhold til folkeskolen, fritid, arbejde, sundhed og bolig. Samtidig udkom der fem videoer med personer, der kræver handling for at forbedre deres vilkår. Kampagnen mundede ud i et NIIK-arrangeret vælgermøde i Nuuk, hvor kandidater til kommunalvalget debatterede handicap-området.

Kampagnen satte også fokus på status for implementeringen af handicap-loven, et år efter, at den trådte i kraft. Tilioq kontaktede samtlige kommuner for at høre, hvordan sagsbehandlingen fungerer med den nye lov. Her blev det særligt fremhævet, at loven mangler en vejledning, og at kun få kommuner har etableret bisidder, dannet handicap-råd eller lavet en ny handicap-politik.



*Tiliup sulineranut soqutiginnittoqarpoq.
Der er interesse for Tilioqs arbejde.*

Isumaginninnermut siunnersortinngornianik ilinniartitsineq

Februaarimi Inuit Innarluutillit Illersuisuat Christina Johnsen Tiliullu sulisui marluk Nuummiipput isumaginninnermut siunnersortinngornianik 2. semesterimi 6. semesterimilu atuartut ilinniartillugit. Ilinniartitsinermi sammineqarnerupput innarluuteqarnermik paasinnineq, pisinnaatitaaffiit, suliffeqarsinnaaneq kiisalu inatsisit ingerlatsinermut tunngasut innarluuteqarnerlu.

Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatit pillugit paasissutissiinermut soqutigisaqaqatigiiffimmik suleqateqarneq

Tarnikkut nappaatit pillugit paasissutissiinermut soqutigisaqaqatigiiffik Tiliup 2021-mi suleqatigilerpaa, soqutigisaqaqatigiiffiup paasissutissiiniarluni suliniutaanut atatillugu. Suleqatigiinermi suliniummi paasititsiniaasoqarnissaata workshopper-toqarnissaatalu ineriartortinneqarnerani ikiorsiinissaq tunngavigineqarpoq. Suliniutip anguniagaraa tarnikkut nappaatit pillugit ilisimasat siammarternissaat paasinnittoqarnissaa anguniarlugu, taamaalillutillu ilaqutariit nunaqarfiillu illoqarfiillu annerusumik inunnik tarnimikkut nappaatilinnik tapersiisarnissaat anguniarlugu.

Politikkikkut sulinermi innarluutit ilaatinneqartarnissaat

Tiliumi sulissutigineqarpoq innarluuteqarnermut nuna tamakkerlugu kommuninilu politikikkut suliani tamani ilaalernissaat. Taamaattumik tamanna anguniarlugu naalakkersuisoqarfiit, aqutsisoqarfiit kommunillu suleqatiginissaat Tiliumit pingaartinneqartorujussuuvoq. Nuna tamakkerlugu kommuninilu peri-



Tilioq nunatsinni kiisalu kommunini politikkerinut innarluuteqarnermut apequtissalinnut ammajuarpoq, uani Siverth K. Heilmann, Atassut, pulaarpoq. Tilioq har altid dørene åbne til lands og kommunalpolitikere med spørgsmål om handicap, her fik vi besøg af Siverth K. Heilmann fra Atassut.

Folketingets sundhedsudvalg

Handicaptalsmanden, Christina Johnsen, holdt d. 4. marts et oplæg for Folketingets Social- og Sundhedsudvalg om Handicaptalsmanden i Grønlands arbejde og opgaver i forhold til Handicapområdet. Det skete på baggrund af interesse fra Social- og Sundhedsudvalget, der er optaget af handicapområdet i Danmark, og hvor der er stor interesse for Handicaptalsmanden og arbejdet i Grønland. På daværende tidspunkt var der en politisk interesse for at etablere en lignende funktion i Danmark, og der blev stillet mange spændende spørgsmål.

Undervisning af socialrådgiverstuderende

I februar var Handicaptalsmanden, Christina Johnsen, og to af Tilioqs medarbejdere i Nuuk, hvor de underviste 2. og 6. semester studerende på socialrådgiveruddannelsen. Undervisningen centrerede sig om handicap-forståelse, rettigheder, adgang til arbejdsmarkedet samt forvaltningsret og handicap.

Samarbejde med Interessegruppen for folkeoplysning om psykisk sygdom i Grønland

Tilioq indgik i 2021 et samarbejde med Interessegruppen for folkeoplysning om psykisk sygdom vedrørende interessegruppens oplysningsprojekt. Samarbejdet handlede om at yde bistand til udvikling af projektets kampagne og workshops. Projektet har til formål at formidle viden om psykisk sygdom for at skabe forståelse og tolerance, således at familie og lokalsamfund i højere grad kan yde støtte til personer med psykiske sygdomme.

Inklusion af handicap i politiske processer

Tilioq arbejder for, at handicap bliver integreret i alle relevante politiske processer både på nationalt og kommunalt niveau. Tilioq prioriterer derfor et stærkt samarbejde og netværk med departementer, styrelser og kommuner for at sikre dette. Tilioq er en aktiv medspiller i arbejdsgrupper, råd,



Billedtekst: Kommunimut qinersisoqarnerani inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii NIIK aqqis-suisoqaralugu sammineqarput, paasisitsiniaaneq ima ilisarnaateqarluni #NIIKGIVEMES kommunalvalgsdebat med fokus på rettigheder for personer med handicap arrangeret af NIIK i forbindelse med #NIIKGIVEMES kampagnen.

usissiani, iliuusissatullu pilersaarutini nutaani arbejdsgruppini, siunnersuisoqatigiinni tusarniaanerni suliaqarnenilu peqa-taalluartaq, taamaalillunilu inuit innarluutillit iliuusissani tamani ilanngunneqartarnissaanut Tilioq suliaqarpoq.

Nuna tamakkerlugu politikkimut tunngasunik suleqateqarneq

Inuit innarluutillit illersuisuata suliaasa ilagaat oqartussanut, suliffeqarfiit pisortanit pigineqartunut namminersortunullu, kattuffinnut peqatigiiffinnut assigisaannullu siunnersuineq ilitsersuinerlu, inuillu apeqqutit inunnut innarluutilinnut pis-sutsit, pisinnaatitaaffiit naammagittaalliorfiusinnaasullu pillu-git akissutit. Tassunga atatillugu Kalaallit Nunaanni inuit innar-luutillit atugaannut tunngasunik politikkerit apeqqutissaqaraa-ngata ammaffigiuaannarpavut. 2021-mi Sisimiuni Tiliumi allaf-itsinni Inatsisartunut Naalakkersuisunullu ilaasortat tikilluaq-qusarpavut. Tassani ilaatigut inunnut innarluutilinnut tunnga-sut eqqartorneqarput. Inuit innarluutillit illersuisuata aamma ilaatigut uku ataatsimeeqatigai:

Qeqqata Kommuniani kommunalbestyrelsemut ilaasortaq Inatsisartunullu Ilaasortaq Siverth K. Heilmann kiisalu Meeqqan-ut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoq Paneeraq Olsen.

høringer og processer vedrørende nye strategier og handlingsplaner på nationalt og kommunalt niveau, og på denne måde arbejder Tilioq for, at handicap bliver tænkt ind i alle nye tiltag.

Netværk med landspolitik

En af de opgaver, som Handicaptalsmanden har, er at yde råd og vejledning til offentlige myndigheder, offentlige og private institutioner samt organisationer og foreninger m.v. og privatpersoner om spørgsmål, der vedrører vilkår, rettigheder og klageadgang for personer med handicap. I den sammenhæng er vi altid åbne for politikere, der har spørgsmål om forhold for personer med handicap i Grønland. I 2021 har Tilioq budt velkommen til medlemmer af Inatsisartut og Naalakkersuisut i kontoret i Sisimiut. Her blev der blandt andet talt om handicap-relevante emner. Handicaptalsmanden har bl.a. holdt møde med:

Kommunalbetyrelsesmedlem i Qeqqata Kommunia og medlem af Inatsisartut, Siverth K. Heilmann, og Naalakkersuisoq for Børn, Unge og Familier Pa-neeraq Olsen.

Marsimilu 2021-mi Tilioq kommunini inunnik ikiuineramik ingerlatsivinni, ilaqutariinnut atugarissaarnermullu pisortaanut lsumaginninnermullu Aqutsitsoqarfimmut saqqummiivoq, tassani Inuit innarluutillit pillugit inatsisip atuutileranerit ukioq ataa-seq qaangiuttooq inatsimmi suliasat suliarineqartarnerannik inatsisillu atuutsinneqarneranut atatillugu misissuinerup inneri saqqummiunneqarlutik.

Politikkikkut iliuusissatut pilersaarutit periusissiallu

Nuna tamakkerlugu kommuninilu iliuusissatut pilersaarutortoqarnerani, nassuiaasiortoqarnerani periusissitortoqarneranilu Tiliomit suliamut tunngasunik ilisimasatsinnik tunniussaqsulluta piareersimasarpugut. Tassunga atatillugu inunnut innarluutilinnut tunngatillugu nassuiaatissamut Tilioq ilanngussaqarpoq, ilaatigut suliniuteqartunut nassuiaasiortunut saqqummiinikkut. Aammattaaq Tilioq Peqqinnissamut Naalakkersuisoqarfimmut atassuteqarpoq inuit tarnimikkut nappaatillit ikiorserneqartarnissaannut nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummut atatillugu.

Qinersineq 2021

Inatsisartunut kommuninullu qineqqusaartoqarnerani Tiliomit innarluutilinnut tunngasut sammeneqarput. NIIK-p paasititsiniaanerata #NIIKGIVEME5-p saniatigut Tilioq siunnersuutinik suliaqarpoq inatsisartunut kommunalbestyrelsemullu ilaasortanngortussat inuit innarluutillit atugarisaasa pitsanngorsarnissaannut qanoq iliorsinnaanersut. Taama iliorneq qineqqusaartitsinerni tusagassiutinilu oqallitsitsivoq inatsisartunut kommunalbestyrelsenullu qinersisoqarnerisa nalaanni. Siunnersuutigineqartut Tilioq.gl -imi atuarneqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit

Inuit innarluutillit illersuisuat, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 27. november 2018-imeersumi § 3, imm. 2, nr. 2 naapertorlugu, Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiivini aalajangersimasumik ilaasortaavoq. Anja Hynne Nielsen Inuit innarluutillit illersuisuattut ivertinneqanngilaarnermini Nuummi novembarip 24-ani 25-anilu ataatsimiinnermi peqataavoq, tassanilu ilaasortat nutaat siulittaasorlu qinerneqarput. Siunnersuisoqatigiinni ilaasortaanermini Anjap pingaartippaa, inuit innarluutillit inuit pisinnaatitaaffiinut tunngasunut tamanut ilaatinneqartarnissaat.

Og I marts 2021 holdt Tilioq et oplæg for kommunernes Social, familie- og velfærdschefer samt socialstyrelsen, hvor resultaterne af en undersøgelse om sagsbehandling og implementering af den nye handicaplovgivning et år efter dens vedtagelse blev fremlagt.

Politiske handlingsplaner og strategier

Tilioq står til rådighed med organisationens faglighed og ekspertise, når der udvikles nationale og kommunale handlingsplaner, redegørelser og strategier. I den forbindelse har Tilioq bidraget til den kommende redegørelse på handicap-området bl.a. gennem oplæg for redegørelsens projektgruppe. Tilioq har yderligere været i kontakt med Departementet for Sundhed vedrørende den kommende nationale handlingsplan for at styrke indsatsen for personer med psykiske lidelser

Valg 2021

Under valgkampen til Inatsisartut og kommunalvalget satte Tilioq fokus på handicap-området. Udover at arbejde sammen med NIIK om #NIIKGIVEME5 kampagnen til kommunalvalget udarbejdede Tilioq anbefalinger til, hvordan henholdsvis kommende Inatsisartut- og kommunalbestyrelsesmedlemmer kan forbedre forholdene for personer med handicap. Disse skabte debat til valgmøder og i pressen under både inatsisartutvalget og kommunalvalget. Anbefalingerne kan læses på Tilioq.gl

Grønlands Råd for Menneskerettigheder

Handicaptalsmanden er ifølge Lov om Grønlands Råd for Menneskerettigheder § 3, stk. 2, nr. 2 et fast medlem af Grønlands råd for Menneskerettigheder. Anja Hynne Nielsen deltog til rådsmødet kort inden sin opstart som Handicaptalsmand d. 24. og 45. november i Nuuk, hvor der blev udpeget nye medlemmer og formand. Som medlem af rådet sætter Anja fokus på, at personer med handicap skal tænkes ind i alle menneskeretlige perspektiver.

*Inatsisartunut
qinersisoqarneranut atatillugu
Tiliumiit inuiaqatigiinnut
qineqqusaartunullu arlariinnik
innersuussuteqarpoq.*

INATSISARTUNUT INNERSUUSSINERIT

Tiliumit kissaatigaarput siumut isigisuunissarput aaqiissutissanillu ujar-tuisuunissarput, taamaalillutik inuit innarluutillit, ilaqaataasa sulisullu innarluutilinnik suliaqartut atugarisaa-sa pitsannorsarnissaat anguniarlu-gu. Taamaattumik politikerit, qineq-qusaartut, partiit qinersisartullu kaammattorpavut siunnersuutit uku qineqqusaarnermi eqqartoqqullugit.

Innuttaasut: Politikerit aperisigit qanoq ilillutik siunnersuutit piviusunngortinniarneraat.

Politikerinullu: inuit innarluutillit ikiorusukkussigit taava siunnersuutit uku oqaluuserisigit, inuillu innarluutillit, ilaqaataat inuiaqatigiillu tamaasa neriorsorsigit siunnersuutit taakku piviusunngortissagassigit.

Assigiingisitsinermut inerteqqut

Inuit innarluutillit immikkoortinneqartarnertik misigisarpaat sulisitsisunit, innutaasunit inuiaqatigiinnilu. Aalajangiisartut inuit innarluutillit nuanningitsumik immikkoortinneqartarnerat assigiingisinneqartarnerallu annikil-lisarniarlugu siuttuugitsi **assigiingisitsinissamut inerteqquteqalersitsi-**

nissigut, taamaalilluni inuit innarluutillit innarluutaat pillugit assigiingisinneqartarnerat inerteqqutaalersil-lugu.

Inuiaqatigiinni ilisimasat

Inuiaqatigiinni inuit innarluutillit pillugit isummanik pigiliutiinnakkanik amerlasuunik peqarpoq. Inuit pigiliutiinnakkanik isumallit imaangilaq inuusut ajortut, kisianni innarluuteqarnermut ilisimasaat amigarput. Innarluuteqarnerup qanoq innerata ilisimaneqarnera annertusartariaqarpoq. Pingaartumik innarluutinut malunnarpiangitsunut imaluunniit er-sinngitsunut tunngatillugu. Taamaattumik naalakkersuisoqarfiit aqutsisoqarfiillu **inuiaqatigiinni inunnut aalajangersimasunut innarluutit pillugit paasissutissanik suliaqartoqarnissaa** Naalakkersuisut qularnaartariaqar-paat, ass. atuarfinni meeqqanut, sulifefarfinnut imaluunniit inuit kikkul-luunniit.

Paasissutissat naatsorsueqqissaarinerillu

Inuit innarluutillit atugarisaaat imaluunniit inuit innarluutillit nunatsinni

qassiunersut, taakkulu qanoq taper-siissutinik peqarnerisut, ilinniartitaar-nerat, suliffegarnerat peqqissusiallu pillugit paasissutissanik naatsorsueqqissaarinerinillu soqanngingajavip-poq. Paasissutissat taakku pisariaqar-tinneqartorujussuupput inuit innar-luutillit atugarisaaas nalilersornis-saannut, suut suliniutit aallartinne-qassanersut suullu aallartinneqareer-simanersut paasinarlugit.

Psykiatrii

Meeqqat inuusuttullu amerliartuin-artut psykiatriimut atassuteqarput. Naalakkersuisut Peqqinnissaqarfik kommunillu peqatigalugit **inuit psykiatriimiittut tamakkiisumik siusi-naartumillu iliuseqarfigalugillu tapersernissaat kiisalu inunnut tarni-mikkut nappaatilinnut socialpsykia-triimi katsorsaanermilu periarfissat amerlisinnissaat** qularnaartariaqar-paat.

Ilinniartitaaneq

Inuit innarluutillit innuttaasuni inun-nut allanut sanilliullutik ilinniarsima-nerat appasinneruvoq. Tamanna inuiaqatigiit aaqqissuussaananut



inuaqatigiinnullu ajornartorsiutaa-voq. *Ilinniartitaanermut neqeroorutit kikkunnut tamanut atuuttut inunnut innarluutilinnut aamma peqataatit-sisuunissaat taakkulu ilinniarnernin-nut atatillugu taparserneqarnissa-mut ikiorserneqarnissamullu ikiorne-qarnissaat* ilitserorneqarnissaallu Naalakkersuisut qularnaartariaqar-paat.

Suliffeqarneq

Inuit innarluutillit suliffeqarniarnikkut allanut sanilliullutik inissisimanerlun-nerupput. *Nuna tamakkerlugu periu-sissiamik peqartoqartariaqarpoq sulisartoqarnermillu peqatiginnikku-masunik immikkut aallussisoqarta-riaqarpoq* inunnut innarluutilinnut naleqquttumik, kommunillu suliffe-qarfiillu inunnik innarluutilinnik suli-soqalernissaannut periarfissanik na-leqquttunik peqarnissaat qularnaar-neqartariaqarpoq.

Tusilartut ussersorlunilu nutserineq

Ussersorlutik oqaasillit nutserisussaa-leqisorujussuupput, taamaattoqarne-ratalu inuaqatiginnut akuunissara-

luannit akornuserpaat. *Ersarissunik najoqqutassaqartariaqarpoq* inuu-nermi pisartunut tamanut *qanoq ilil-luni nutserisoqarnissaanik qularna-rinnittoqassanersoq*, nutserinerlu kia akisussaaffigineeraa. Nutserisoqarnik-ut ussersorlutik oqaasillit inuaqati-giinni allatulli peqataasinnaalissap-put. Assersuutigalugu qineqqusaar-toqarnerani qineqqusaarnermillu ataatsimiisitsisoqarnerani, ussersor-luni nutserisoqarnikkut ussersorlutik oqaasillit kikkut tamat oqartussaaqa-taanerannut peqataasinnaanggussa-galuarput. *Aarlerinartorsiorfinni ajor-nartoofinnilu tamani ussersorluni nutserisoqartarnissaanik qularna-rinninnissaq immikkut pingaarute-qarpoq*, ass. COVID-19-imik nappaa-lanersuarmut atatillugu.

Inuit innarluutillit taparser-neqartarnissaannut inatsisip atuutsilerneqarnissaa

Januarip ulluisa aallaqqaanni 2020-mi innarluutilinnut inatsit nutaaq atuutilerpoq. Peqqussummut nutaan-gitsumut sanilliullugu inatsit tun-ngavigalugu innuttaasut ikiorserne-qarnissamut taparserneqarnissamul-

lu pisinnaatitaaffeqarnerulerput. Ajo-raluartumilli inatsit nutaaq suli atuut-silivinneqanngilaq.

Inatsit naapertorlugu pisinnaatitaaffi-gineqartoq, inuit innarluutillit, pi-ngaartumillu meeqqat innarluutillit, *tamakkiisumik ataqatigiissakkamillu iliuuseqarfigisarnissaasa* qularnaar-neqarnissaa suli pisariaqartinneqar-poq. Pisinnaatitaaffiup taassuma qu-larnaarnissaanut ass. peqqinnissa-qarfik, Majoriaq, ilinniartitaanermut suliffeqarfiit allallu ilinniartinneqarta-riaqarput, peqataatinneqartariaqar-put ilanngunneqartariaqarlutillu.

Kommunimi sulisunillu allanik innar-luutilinnik suliaqartunik 'Inuit innar-luutillit tapersersorneqarnissaannut inatsit' aamma inuit innarluutillit pil-lugit isumaqatigiissut pillugu *nuna ta-makkerlugu ataavartumik pikkoris-saasoqarnissaata qularnaarnissaa pisariaqartinneqarpoq*. Tamanna onlinekkut videokkulluunniit pikkoris-sarnikkut pisinnaavoq imaluunniit kommunini inuit aalajangersimasut immikkut pikkorissarnerisigut.



ANBEFALINGER TIL INATSISARTUT

Tilioq ønsker at være fremadskuende og løsningsorienteret, så vilkårene for personer med handicap, deres pårørende og handicapfagligt personale kan forbedres. Derfor opfordrer vi politikere, kandidater, partier og vælgere til at tage disse anbefalinger op i valgkampen.

Medborgere: Spørg politikerne, hvordan de vil sikre at disse anbefalinger bliver til virkelighed.

Og Politikere: Hvis I vil gøre en forskel for personer med handicap, så debatter disse anbefalinger, og lov personer med handicap, deres pårørende og hele samfundet, at I vil føre disse anbefalinger ud i livet.

Diskriminationsforbud

Personer med handicap oplever at blive diskrimineret af arbejdsgivere, medborgere og samfundet. Beslut-

ningstagerne bør gå forrest i arbejdet med at reducere negativ forskelsbehandling og diskrimination af personer med handicap ved at **indføre et diskriminationsforbud**, som gør det ulovligt at diskriminere personer på baggrund af et handicap.

Viden i befolkningen

Der er mange fordomme om personer med handicap i samfundet. De, som har fordomme, er ikke onde eller dårlige mennesker, men de har ikke lært nok om handicap. Kendskabet til, hvad det betyder at have et handicap, skal styrkes. Specielt i forhold til de mindre synlige eller usynlige handicap. Derfor bør Naalakkersuisut sikre, at departementer og styrelser **udarbejder oplysningsmateriale om handicap målrettet forskellige målgrupper i samfundet**, fx børn i folkeskolen, virksomheder eller den almene befolkning

Data og statistik

Der er stort set ingen data og statistik vedrørende personer med handicaps levevilkår eller hvor mange personer med handicap som bor i landet samt deres adgang til støtteforanstaltninger, uddannelse, beskæftigelse og sundhed. Der er et stort behov for disse data for at kunne vurdere personer med handicaps levevilkår, hvilke initiativer, som skal igangsættes samt hvilken ?? forskellige opstartede initiativer har.

Psykatri

Der er en stigning af børn og unge, som er i kontakt med psykiatrien. Naalakkersuisut bør i samarbejde med Sundhedsvæsenet og kommunerne sikre en **helhedsorienteret og tidlig indsats og støtte til personer i psykiatrien samt udvide de socialpsykiatriske og terapeutiske tilbud** til borgere med psykiske lidelser.



Uddannelse

Personer med handicap har et lavere uddannelsesniveau end resten af befolkningen. Det er et strukturelt og samfundsmæssigt problem. Naalakkersuisut bør sikre, at **alle offentlige uddannelses tilbud er inviterende og inkluderende overfor personer med handicap, at de har adgang til uddannelsesrelateret støtte og hjælpemidler** til personer med handicap samt vejledning herom.

Arbejde

Personer med handicap har en mindre tilknytning til arbejdsmarkedet end resten af befolkningen. Der bør være en national strategi og et særligt fokus på at skabe et rummeligt arbejdsmarked, der inkluderer personer med handicap samt sikrer, at kommuner og virksomheder har de rette redskaber til at ansætte personer med handicap.

Døve og tegnsprogstolkning

Tegnsprogsbrugere har meget begrænset adgang til tolkning, hvilket isolerer dem fra resten af samfundet. Der er brug for **klare retningslinjer for, hvordan der sikres tolkning** i alle livets situationer, og hvem der har ansvaret for at sikre tolkningen. Tolkning kan sikre, at tegnsprogsbrugere kan deltage i samfundet på lige fod med alle andre. For eksempel vil tegnsprogstolkning under valgkampen og ved valgmøder sikre, at tegnsprogsbrugere kan deltage i den demokratiske proces. Særligt er det vigtigt, **at der i sikres adgang til tegnsprogstolkning i alle risiko- og krisesituationer**, som fx information om COVID-19 pandemien.

Implementering af lov om støtte til personer med handicap

Den 1. januar 2020 trådte den nye handicap-lov i kraft. Loven giver bor-

gerne flere rettigheder til hjælp og støtte end den gamle forordning. Desværre er den nye lovgivning ikke fuldt implementeret.

Der er et stort behov for at **sikre den helhedsorienterede og koordinerede indsats** for personer med handicap og særligt børn med handicap, som lovgivningen giver ret til. Instanser som Sundhedsvæsen, Majoriaq, uddannelsesinstitutioner m.m. skal uddannes, inkluderes og involveres for at sikre denne ret.

Der er et stort behov for, **at man på nationalt plan sikrer en løbende opkvalificering** af kommunale medarbejdere og andet handicapfagligt personale i 'Lov om støtte til personer med handicap' samt handicapkonventionen. Dette kan ske ved produktion af online- eller videokurser eller særligt uddannede nøglepersoner i kommunerne.

KOMMUNINUT INNERSUUSSUTIT

1. Kommunit sulianik suliarinnittarnerup pitsaassusiinik qularnaarinninniartutik suleriaatsinik ersarissunik aalajangersaassasut
2. Inuit innarluutillit tapersorsorneqarnissaannut qinnuteqaatinik akissuteqarnissamut piffissaliinernik ersarissunik atuutilersitsissasut, paasissutissallu taakku innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaassasut.
3. Inuit innarluutillit tapersorsorneqarnissaannut sulianik suliarinninnermi illersuisoqarsinnaanerannik tamatigut neqeroorteqartoqartarnissaannut sulle-riutsinik atuutilersitsissasut.
4. Inuit innarluutillit aamma qanigisaasut kommunini inunnut innarluutilinnut siunnersuisoqatigiinni peqataatinneqartarnissaat qularnaarneqartassasoq.
5. Kommunit inunnut innarluutilinnut ilaqutaasunut ikiuisarnissaq tapersiisarnissarlu qularnaassagaat, assersuutigalugu ilinniartitsinikkut, sulinermi isertitassanik annaasanik taarsiisarnikkut aamma ilaqutaasunut inunnut innarluutilinnut ikiuisunut tapersersuilluni oqaloqateqartarnikkut.
6. Kommunit inunnut innarluutilinnut ilitersuisarnerminni inatsisit naapertorlugit neqeroorutininik pisinnaatitaaffiillu aallaavigalugit ilitersuisarnermi sulle-riaatsinik aalajangersimasunik atuutitsilissasut.
7. Innuttaasut allat naligalugit inoqatinik attaveqarniarnermi innarluuteqarneq akornutaassanngilaq. Kommunit kaammattorumavavut inuit innarluutillit pillugit nalinginnaasumik ilisimasaqarnerulissasut aamma ulluinnarni inuuniarnermikkut atugaat ilanngullugit.
8. Kulturikkut aaqqissuussinerni aamma inunnut innarluutilinnut timersortitsisarneq eqqarsaatigalugit pitsanngorsaasoqarsinnaavoq, unnukkullu atuartitsisarnerit inunnit innarluutilinnit peqataaffiqarneqarsinnaaneri qularnaarlugit. Soorlu imatut aaqqissuusinikkut inuit maluginnissinnaassutsimikkut, tarnikkut, eqqarsartaatsimikkut timimikkullu innarluutillit peqataatinneqarsinnaanissaat eqqumaffigalugit.
9. Ataqtatigiissumik aamma tamakkiisumik isiginnilluni iliuuseqartoqartassasoq peqqinnissaqarfik peqatigalugu, annermillu inoqarfinni inukinnerusuni.
10. Aalajangiinerni maalaruteqarnissamut periarfissaqarneq pillugu innuttaasunut ilitersuisarnermi suleriaaseqalissasut, soorlu aamma aalajangiinerit allakkatsigut innuttaasumut tunniunneqartarnissaat qularnaartassallugu.





I forbindelse med kommunalvalget udgav Tilioq en række anbefalinger til både befolkningen og politikere.

ANBEFALINGER TIL KOMMUNER

1. Kommuner fastsætter klare procedurer for kvalitetssikring af sagsbehandling
2. Indføre klare og offentligt tilgængelige tidsfrister for svar på ansøgninger om støtte til personer med handicap
3. Sikre at personer med handicap altid tilbydes en bisidder ved behandling af sager om støtte til personer med handicap
4. Sikre at personer med handicap og deres pårørende er repræsenteret i de kommunale handicapråd
5. Sikre hjælp og støtte til pårørende til personer med handicap, fx i form af uddannelse, godtgørelse af tabt arbejdsfortjeneste og supervision til pårørende, der påtager sig at yde hjælp til personer med handicap
6. Kommuner øger fokus på vejledning af borgere med tilbud til og rettigheder for personer med handicap inden for gældende lovgivning
7. At have et handicap må ikke være en hindring for at indgå i relationer på lige fod med alle. Kommunerne opfordres til at styrke det generelle kendskab til personer med handicap og deres hverdagsliv og levevilkår.
8. I kulturlivet kan man styrke handicapdrætten, og man kan sikre sig, at aftenskoletilbud kan benyttes af personer med handicap. Dette kan gøres ved, at disse bliver indrettet på måder, hvor personer med sensoriske, psykiske, kognitive og fysiske handicap kan inkluderes.
9. Sikrer en koordineret og helhedsorienteret indsats med sundhedsvæsenet, særligt i mindre bosteder
10. Indføre faste procedure for vejledning af borgere om anke- og klagemuligheder ved afgørelser og sikre at give skriftlige afgørelser til borgeren



Innuttaasut saaffiginnissutaat

2021-mi Tilioq innuttaasunit Tiliumut siunnersortikkusullutik ilitersorneqarusullutillu saaffiginnittunit 128-nit saaffigineqarpoq. Taamaalilluni 2017-imili inuit innarluutillit qanigisaasalu saaffiginnissutaat katillugit 742-t tiguneqarsimallutik.

2021-mi saaffiginnissutit siornatigumut sanilliullugu ikileriarput. Tamanna Tiliumi 2021-mi majimit decembarimut illersuisoqannginneranik pissuteqarsinnaavoq. Illersuisoq tamanut oqaaseqareeraangat Tiliumut saaffiginnissutit amerlaneruler-tuaannarput. Saaffiginnittorpassuaqartarpoq aamma Tilioq angalatilluni innuttaasut ornillugit naapikkaangagit. Illersuisoqarani Tilioq 2021-mi sivirusjaartumik angalanissaminut periarfissaqarsimangilaq.

Innuttaasut mailikkut, telefonikkut, Facebookikkut ornigunermikkullu saaffiginnittarput. Tiliumi pingaartitatta pingaarnerit ilagaat tatiginassuseq, tamannalu taamaallaat pisinnaavarput inuit innarluutillit atugarisaat qanoq innersut paasigut-sigit. Taamaattumik innuttaasunik siunnersuisarnerput oqaloqatiginittarnerpullu suliatinnut pingaarutilerujussuuvoq, innuttaasullu tatiginninnerat ammanerallu qujamasuutigeqaarput.

Borgerhenvendelser

Tilioq har i 2021 fået 128 henvendelser fra borgere, der har søgt råd og vejledning hos Tilioq. Således har Tilioq i alt modtaget 742 henvendelser fra personer med handicap og deres pårørende siden 2017.

Antallet af henvendelser i 2021 er faldet i forhold til tidligere år. Dette kan skyldes, at Tilioq fra maj til december 2021 ikke har haft en talsmand ansat. Tilioq oplever altid en stigning i henvendelser efter offentlige udtalelser fra talsmanden. Desuden kommer et stort antal af henvendelser, når Tilioq på rejser møder borgerne, der hvor de bor. Tilioq har ikke haft mulighed for at tage på længere rejser i 2021 uden en talsmand.

Borgere henvender sig pr. mail, telefon, over Facebook og ved personligt fremmøde. En af Tilioqs grundlæggende værdier er troværdighed, og den får vi kun ved at høre, hvordan virkeligheden er for folk med handicap. Derfor er arbejdet med at rådgive og tale med borgere en meget vigtig del af vores arbejde, og vi er meget taknemmelige for borgernes tillid og åbenhed.

2021-mi saaffiginnissutit tallimaagaangata marluk inunnit namminneerlutik innarluutilinneersuusarput, affaasalu missaat inuit innarluutillit qanigisaanneersuusarlutik. Saaffiginnissutini sinneruttuni 10 procentit assigiinngitsuninngaanneersuusarput, soorlu suliassanik suliarinnettartut, inuit suliassamat immikkut ilinniarsimasut, eqqaamiut isumaaluttut, ilinniartitsisut, ilinniartut kiisalu innuttaasut politikerillu paasisaqarusuttut.

2021-mi kommuninit tamanit Tiliumut saaffiginnittoqarpoq. Saaffiginnissutit agguataarneri ataani tabelimi takuneqarsinnaapput:

Tabeli: 2020-mi saaffiginnissutit kommuninut agguarlutik

Kommuni Kommune	Saaffiginnissutit Henvendelser	Pct.
Avannaata Kommunia	21	20,2%
Kommune Kujalleq	8	7,7%
Kommune Qeqertalik	26	25,0%
Kommuneqarfik Sermersooq	29	27,9%
Qeqqata Kommunia	20	19,2%
Katillugit // I alt	104	100,0%

Naqq.: Nalunaarusiami 2021-mi saaffiginnissutinit 128-usunit 104-t tunngavigineqarput, saaffiginnissutini 24-usuni saaffiginnittoq kommunimit sorlerminngaanneersooq ilisimaneqanngimmat.

Saaffiginnissutit sunut tunnganeri ersarissorujussuarmik assigiissuseqarput. Taamaattoqarnerata takutippaa kommunini, Naalakkersuisuni inuiaqatigiinnilu kalaaliusuni ajornartorsiutit aqqitassat assigiissuseqartut. Saaffiginnissutaanerpaasartut ukununnga tunngapput:

- Tapersiissutit atortorissaarutillu
- Suliassat suliarineqartarnerat
- Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit, ineqarfiit utoqqaallu illui
- Siusinaartumik soraarnerussutisiaqarnek utoqqalinersiallu

To ud af fem henvendelser i 2021 kom fra personer med handicap selv, mens halvdelen af henvendelserne kom fra pårørende til personer med handicap. De resterende 10 pct. af henvendelserne kom fra en blandet gruppe af sagsbehandlere, fagpersoner, bekymrede naboer eller skolelærere, studerende og videnssøgende borgere og politikere.

Tilioq har modtaget henvendelser fra alle kommuner i 2021. Fordelingen af henvendelser fremgår af nedenstående tabel:

Tabel: henvendelser fordelt på kommuner 2020

Anm.: Opgørelsen bygger på 104 henvendelser ud af 128 henvendelser i 2021, da det ved 24 henvendelser ikke er kendt, hvilken kommune henvendelsen kommer fra.

Der er klare fællestræk for, hvad henvendelserne drejer sig om. Dette tyder på, at der er nogle fælles udfordringer, som skal adresseres i kommunerne, i Naalakkersuisut og i det grønlandske samfund. De temaer, som borgerne oftest har henvendt sig omkring, er:

- Støtteforanstaltninger og hjælpemidler
- Sagsbehandling
- Døgninstitution, bosteder og plejehjem
- Førtdispension og alderspension



Tapersiissutit atortorissaarutillu

Arnamut inersimasumut ussersorluni oqaasilimmut anaanaasoq, qanigisaasunut suliassanillu suliaqartartunut ussersorluni oqaatsinut pikkorissarnernik noqqaavoq. Oqaluttuarpoq nammineq panini nutseruttariaqartarlugu peqqinnissaqarfimmi, kommunimi politiinilu, nalornivorlu eqqortumik panini nutseruttarnerlugu, ussersorluni oqaatsinik atuisinnaanerata qaffasissusia eqqarsaatigalugu.

Suliassat sularineqartarnerat

Arnaq ataaseq sianerpoq, timimigut innarluuteqarnini pissutigalugu atortorissaarutit ullut tamaasa pisariaqartitani pissarsiarineq ajulertarlugit oqaluttuarpoq. Saaffigininnerminut sapaatit akunneri 2-3 utaqqisariaqartarpoq tiginissaasa tungaanut. Misigisimasarpoq saaffiginneqattaaleraangami suliassanik sularinnittartunit uumitsaanerqartarluni.

Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit, ineqarfiit utoqqaallu illui

Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi aqutsisoq ineqartumik arlalinnik nappaatilimmik ajornartorsiuteqarpoq. Ullumikornit pitsaanerumumik sulisut kommunip, politiit peqqinnissaqarfiillu ataqatigiissarnissaannut ikiorneqartariaqarput. Taamatulli ikiorneqarnissani sumi nassaarissanerlugu naluaa.

Siusinaarluni soraarnerussutisiaqarneq utoqqalinersiaqarnerlu

Arnaq sulinermigut timikkut innarluuteqalersimasoq siusinaartumik soraarnerussutisiaqarumalluni qinnuteqarsimavoq, maannalu timiminut sakkortuallaamik peqqissartinneqarpoq. Kommunimit peqqinnissaqarfimmillu uteqattaartinneqarpoq "uppernarsaqqullugu" ilumut peqqissartinnera timaanut sakkortuallaarneris.

Støtteforanstaltninger og hjælpemidler

Mor til en voksen kvinde, som er tegnsprogsbruger, efterspørger kurser i tegnsprog til familiemedlemmer samt til sagsbehandlere. Hun fortæller, at hun bliver brugt som tolk for hendes datter hos sundhedsvæsenet, kommunen og politiet, og at hun er i tvivl, om hun tolker korrekt for datteren pga. hendes tegnsprogsniveau.

Sagsbehandling

En kvinde ringer, fordi hun oplever ikke at få de medicinske hjælpemidler hun har behov for dagligt i forhold til sit fysiske handicap. Der går 2-3 uger, fra hun henvender sig, til hun får de hjælpemidler, som hun har fået bevilliget. Hun oplever, at sagsbehandlerne er irriteret over hendes mange henvendelser.

Døgninstitution, bosteder og plejehjem:

En leder af en døgninstitution, hvor de har udfordringer med en beboer med flere diagnoser. Personalet har behov for hjælp til at koordinere kommune, politi og sundhedsvæsenet bedre, end det er i dag. Men hun har svært ved at finde den hjælp.

Førtidspension og alderspension

En kvinde med et erhvervet handicap har søgt om førtidspension og er i gang med et for fysisk hårdt revalideringsforløb. Hun bliver sendt frem og tilbage mellem kommunen og sundhedsvæsenet i forhold til at 'bevise', at revalideringsforløbet er for hårdt.



Tiliumut saaffiginnissutit

Inatsit Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 1, 29. maj 2017-imeersoq § 4, imm. 2 naaper-torlugu Inuit innarluutillit illersuisuata suliassaraa inuit innarluutillit qanigisaallu siunnersorlugillu ilitersussallugit, pisinnaatitaaffii naammagittaalliorsinnaanerilu pillugit. Innuttaasut tamarmik Tiliumut saaffiginnissinnaapput. Innuttaasut innarluutillit, qanigisaasut, inuit suliassamut immikkut ilinniarsimasut, oqartussat suliffeqarfiillu Tiliumut saaffiginnissinnaapput.

Tilioq info@tilioq.gl, -ikkut saaffigineqarsinnaavoq oqarasuaatikkut: 24 22 44 marlungornerit tamaasa nal. 16.15-18.00 imaluunniit Sisimiuni Tiliup allaffianut ornigunnikkut saaffiginnittoqarsinnaavoq.

Saaffiginninnermi ussersorluni nutserisoqarnissaanik pisariaqartitsisoqarpat innuttaasut kalerriinnaapput, taamaalilluni Tilioq oqaloqateqarnissamut nutserisussamik inniminniiniassammat. Tiliumut saaffiginninnermi tunngaviatigut minnerpaamik apeqqutigisarpavut: Ateq, mobilnormu imaluunniit email taavalu saaffiginninnermut suna pissutaanersoq. Saaffiginnissut misissoreeriarangatsigu akisarpugut.

Tilioq nammineerluni inuit ataasiakkaat innarluutillit pillugit aalajangiisnaangilaq imaluunniit isummersinnaangilaq, ass. soorlu kommunimi suliassanik suliagar-tartup suliassanik, taamaattorli inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit naammagittaalliorfigisnaasaanillu siunnersuillutalu ilitersuisarpugut.

Tiliup inuit innarluutinut imaluunniit piginnaanerit annikilinerinut tunngasunik apeqqutissallit nuna tamakkerlugu innarluutillit centeriannut Pissassarfimmut innersuuttarpai, telefon 34 50 70, e-mail: pissassarfik@nanoq.gl.

Taakkua saniatigt kommunimi suliassanik suliarinnittartut inuit innarluutillit taperserseqartarnissaannut inatsisip qanoq paasineqarnissaanik apeqqutissallit, innarluutinut immikkoortortamut innersuuttarpavut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmut iass@nanoq.gl imaluunniit telefon 34 50 00

Henvendelser til Tilioq

I henhold til Inatsisartutlov nr. 1 af 29. maj 2017 om Handicaptalsmand § 4, stk. 2 har Handicaptalsmanden til opgave at yde personer med handicap og deres pårørende råd og vejledning om deres rettigheder og klageadgang. Alle borgere er velkomne til at kontakte Tilioq. Borgere med handicap, deres pårørende, fagpersoner, myndigheder og institutioner kan kontakte institutionen.

Tilioq kan kontaktes på e-mail: info@tilioq.gl, på henvendelsestelefonen: 24 22 44 alle tirsdage fra 16.15-18.00 eller ved personligt fremmøde på Tilioqs kontor i Sisimiut.

Hvis der er behov for tegnsprogstolk ved henvendelse, kan borgere angive det, så Tilioq kan bestille en tolk til samtalen. Ved henvendelse til Tilioq beder vi i udgangspunktet om disse mindste oplysninger: Navn, mobiltelefonnummer eller e-mail, samt baggrunden for henvendelsen. Vi svarer, så snart vi har undersøgt henvendelsen.

Tilioq kan ikke træffe afgørelser eller beslutninger i enkeltsager for personer med handicap, som f.eks. en sagsbehandler ved kommunen, men vi rådgiver og vejleder om rettigheder for personer med handicap og klageinstanser.

Tilioq henviser personer med spørgsmål om handicap eller funktionsnedsættelser til det landsdækkende handicapcenter, Pissassarfik, på telefon 34 50 70, e-mail: pissassarfik@nanoq.gl.

Derudover henviser vi kommunale sagsbehandlere med spørgsmål om tolkningen af loven om støtte til personer med handicap til at kontakte handicap-afdelingen i Styrelsen for sociale anliggender og forebyggelse på: iass@nanoq.gl eller telefon 34 50 00

Tusarniaanerit

Tilioq katillugit tusarniaanerni akissutinik qulingiluanik suliaqarpoq, inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiisa qularnaarnissaat anguniarlugu, inatsisilioniernilu nalunaarusiornernilu allanilu atukkat pitsaanerulernissaat anguniarlugu. Tilioq quppernemi pilersitsivoq tilioq.gl-imi paasisutissat katersorneqarnerannik imalimmik, tassanilu Inuit innarluutillit illersuisoqarfiata tusarniaanernut akissutai tamarmik atuarneqarsinnaapput.

- Uunga siunnersuut: Inatsisartut ikiorsiissutinut inatsisaat 12.01.2021
- Uunga siunnersuut: Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Ataatsimiitsitaliarsuaq pillugu Inatsisartut inatsisaat 28.01.2021
- Sanaartornermut Malittarisassat 2021 pillugit tusarniaaneq (BR21) 01.03.2021
- Qaffasinnerusumik ilinniartitaanerit pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinnissaanut siunnersuutit tusarniaassutigineqarnera 16.06.2021
- Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om MitID og Nem-Log-in 01.07.2021
- Utoqqaat illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinnissaa pillugu Inatsisartut inatsisaattut siunnersuut 22.07.2021
- Uunga siunnersuut: Suliffissarsionerimi pisartakkat pillugit Inatsisartut inatsisaat 24.09.2021
- Uunga siunnersuut: Inatsisartut ikiorsiissutinut inatsisaat 24.09.2021
- Uunga siunnersuut: Isumaginninnermi pissaanermik atuneq pillugu Inatsisartut Inatsisaat 08.10.2021

Høringer

Tilioq afgav i alt ni høringssvar med formål om at sikre rettigheder for personer med handicap og forbedre vilkår i forbindelse med lovgivning, bekendtgørelser mm. Tilioq har oprettet en side på vidensbanken i tilioq.gl, hvor alle kan læse handicapsmandsinstitutionens høringssvar.

- Forslag til: Inatsisartutlov om offentlig hjælp 12.01.2021
- Forslag til: Inatsisartutlov om Grønlands Menneskerettighedskommission 28.01.2021
- Høring om Bygningsreglement 2021 (BR21) 01.03.2021
- Høring af forslag til Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om videregående uddannelser 16.06.2021
- Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om MitID og Nem-Log-in 01.07.2021
- Forslag til ændring af Inatsisartutlov om Ældretalsmand 22.07.2021
- Forslag til: Inatsisartutlov om jobsøgningsydelse 24.09.2021
- Forslag til: Inatsisartutlov om offentlig hjælp 24.09.2021
- Forslag til: Inatsisartutlov om magt-anvendelse inden for det sociale område 08.10.2021

Kommunimut qinersisoqarnerani inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii NIIK aaqqissuisoqaralugu sammineqarput, paasisitsiniaaneq ima ilisarnaateqarluni #NIIKGIVEME5

Kommunalvalgsdebat med fokus på rettigheder for personer med handicap arrangeret af NIIK i forbindelse med #NIIKGIVEME5 kampagnen.



Attaveqaaqatigiinneq

Tilioq attaveqaaqatigiinnermut tunngasumik pilersaarummik 2021-mi suliaqarpoq, Tiliup 2021-2023-mut periusissiaanut naapertuuttumik, minnerunngitsumillu inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiisummi immikkoortoq 8 paasitsinermut tunngasoq, tassani anguniarneqarluni inuit innarluutillit pillugit isummat pigiliutiinnakkat akiorneqarnissaat inuillu innarluutillit ataqqinneqarnissaat.

Tiliup 2021-mi pisut eqqaamassavavut, tassami Tiliup Nunat-sinni inuit innarluutillit kattuffiat NIIK suleqatigalugu inunnut innarluutilinnut tunngasut politikikkut qaammarsaassutigat-sigit. Ukiumi tassani aamma illersuisuusimasup soraarneranit illersuisoq nutaaq ivertinneqarpoq, akunneralu siunnersorneqar-nissaq, pikkorissarneq kiisalu nittartakkap digitalimik pisariilli-saaneermut tunngasup misilerarneqarnissaanut nittartakkallu nutaap piareersarnissaanut atorparput.

Tilioq.gl

Tiliup periusissiaani 2021-2023-mi digitalimik pisariillisaaneq pingaarnerit ilagaat, atuisullu sapinngisamik amerlasuut, aamma inuit timimikkut piginnaasakillisuut, ilisimasat Tiliup pilersittagai iluaqtigisinnaavaat, inuillu innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit paasissutissanik pissarsisinnaallutik. Digitalikkut pisariillisaaneq taamaallaat inunnut piginnaasakillisuunut kisimi atuutinngilaq. Kikkunnut tamanut naleqqussarlugu suliaavoq.

Taama ineriartortoqarneratigit, Tilioq nittartakkamik suliaqarpoq, tamanut peqataatitsisumik teknologeeqarnermigut ilusilersugaa-nermigullu nunat tamalaat akornanni digitalimik pisariillisaane-mik piumasaqaatinut naapertuuttumik, WCAG eqqarsaatigalugu. Taama isilluta aamma qularnaarsinnaavarput digitalimik inuit tamaasa naligiimmik pisinnaanissaat, inuit innarluutillit inuttulli allatut peqataatissinnaalerlugit.

Nittartakkami nutaami anguniarneqarpoq atuisut ass. kalaallisut qallunaatullu atuffassisumik atuisinnaanissaat. Taama ilionikkut anguniarneqarpoq inuit innarluutillit paasisaqarsinnaassapput, atuisinnaassapput nittartakkamilu ujarlersinnaassapput digitalimik teknikkikkullu atortorissaarutit atorlugit. Ass. aamma assinut oqaasertassat allaanerit, taama ilillutik tappiisut isigiarsuttullu assip suuneranik nassuiaanneqarsinnaassapput, assillu allatut nassuiarneqarnerani imarisaanut qanoq tulluarnersoq paasillugu, kiisalu nittartakkami oqaatsit, qalipaait titarnerillu akuttussusiat allanngortinneqarsinnaassallutik.

Kommunikation

Tilioq lagde i 2021 en kommunikationsplan, der afspejler Tilioq's strategi for 2021-2023, og ikke mindst artikel 8 om oplysning i handicapkonventionen, der har til hensigt at modarbejde fordomme om personer med handicap og skabe respekt om personer med handicap.

Tilioq vil huske 2021 som året, hvor vi i Tilioq i samarbejde med handicaporganisationen NIIK fik kastet politisk lys på handicap-området. Det er også et år med en overgang fra en afgangende talsmand til en ny, hvor Tilioq brugte mellemtiden til at søge rådgivning, kursus og test af hjemmesiden om digital tilgængelighed og forberede til en ny tilgængelig hjemmeside.

Tilioq.gl

Digital tilgængelighed er et fokuspunkt i Tilioq's strategi for 2021-2023, der skal sikre, at flest mulige brugere, herunder personer med funktionsnedsættelser, kan drage nytte af den viden, som Tilioq producerer samt få oplysninger om rettigheder for personer med handicap. Digital tilgængelighed er ikke kun til fordel for personer med funktionsnedsættelser. Det er universelt design, som skaber adgang for alle.

Denne udvikling betyder, at Tilioq vil få udviklet en hjemmeside, der i sit design og med inklusionsteknologi lever op til internationale krav om digital tilgængelighed i forhold til WCAG. På den måde kan vi sikre, at vi også digitalt behandler alle lige, så personer med handicap kan deltage på lige fod med alle andre.

På den nye hjemmeside er det hensigten at bruge bl.a. vil kunne anvende en tekstoplæser både på grønlandsk og dansk. Generelt har det til formål, at personer med funktionsnedsættelser vil kunne opfatte, forstå, anvende og navigere på hjemmesiden med digitale og tekniske hjælpemidler. F.eks. ved at sikre alternative tekster til billeder, så blinde og svagsynede kan få beskrevet billedet og dets relevans for resten af indholdet samt sikre, at tekst, farve eller linjeafstand på hjemmesiden kan ændres.

Tiliup digitalimik pisariillisaaneq pingaartippaa, maannami oqartussanit piumasarineqalerallutunnarpoq innuttaasut namminneerlutik imminnut ikiortassasut, ass. sullissivik.gl.-imi, kisianni nunatsinni digitalikkut pisariillisaaneq pillugu inatsiseqanngilagut, nittartakkat pisariillisarneqarnissaannut tunngasumik kiisalu oqartussat nittartagaat pisariinersut misissor-neqarsinnaanissaannut tunngasumik.

Tilioq har et mål om at sætte fokus på digital tilgængelighed i en tid, hvor myndigheder mere og mere kræver, at borgerne skal udføre selvbetjening, f.eks. i sullissivik.gl., nen at Grønland mangler lovgivning om digital tilgængelighed med krav til offentlige myndigheder om, at de skal sikre tilgængelige hjemmesider, og hvor der kan testes og monitoreres af offentlige hjemmesider for tilgængelighed.



Peqatigiiffiit kattuffiillu attaveqaatitugut suleqatigineqarnerat

Illersuisoqannginnerata nalaani Tiliup peqatigiiffiit kattuffiillu inunnut innarluutilinnut tunngasut suleqatigai, inuit innarluutillit pillugit inuiaqatigiinni ilisimasat paasissutissallu anner-tusarniarlugit. 2022-mi tamanna Tiliup nangeqqikkusup-paa, ataatsimoorlutami suleqatigiilluta Kalaallit Nunaanni innarluuteqarneq qaammarsaassutigisinnagatsigu.

Kommunalbestyrelsenut qineqqusaartoqarnerani paasit-siniaaneq #NIIKGiveMe5 kattuffiup NIIK-p suleqatigilluarneratigut inerneqarluarpoq. Inuit innarluutillit tapersorsorneqarnis-saannut inatsisip nutaap atuutsinneqarnerata amigaateqar-nera saqqummiunneqarpoq, inuillu innarluutillit ineqarner-mut, suliffeqarnermut, sunngiffeqarnermut atuarnermullu pisinnaatitaaffiinut tunngatillugu ajornartorsiutigineqartut, sulilu atuuttut, qaqilerneqarlutik.

Paasititsiniaanermut atatillugu sammisamik saqqummersitsi-soqarpoq "inuit innarluutillit atugarisaat pitsaanerusariaqar-

Kommunikationssamarbejde med foreninger og organisationer

I en periode uden en talsmand har Tilioq samarbejdet med handicap-foreninger og organisationer i forhold til fortsat at fremme viden og oplysning i samfundet om forhold for personer med handicap. Det vil Tilioq gerne fortsætte med i 2022, da vi sammen i fællesskab og i styrket samarbejde kan få sat fokus på handicap i Grønland.

Kommunalvalgskampagnen, #NIIKGiveMe5, er et resultat af et godt samarbejde med Paraplyorganisationen NIIK. Der blev sat fokus på manglende implementering af ny lov om støtte til personer med handicap og om problematikker i forhold til personer med handicaps ret til bolig, arbejde, sundhed, fritid og skole, som fortsat er aktuelle.

Der er i forhold til kampagnen udgivet en temaavis "Bedre forhold for personer med handicap", som

put”, Sermitsiaq.ag aqutugalugu saqqummersinneqartoq, aviisinullu AG-mut Sermitsiamullu ilanngullugit naqiterneqartut, minnerunngitsumillu sermitsiaq.ag-mi digital avisitut aamma saqqummersinneqartoq. Paasititsiniaanermut atatillugu aamma videoliortoqarpoq, inuit innarluutillit inissaqarnerup tungaatigut, atuarsinnaatitaanermut, kulturimut sunngiffimullu tunngasunik pisinnaatitaaffeqarneq, peqqissuseq suliffimmilu peqataatinneqarmut tunngasunik atukkaminnik pitsanngorsaaqqusisunik imalinnik. Suliarineqarsimasut siunner-suutillu Tilioq.gl-imi NIIK.gl-imilu nassaarineqarsinnaapput.

Tilioq Facebook-imi

Tiliumi saqqummersitavut nutaarsiassallu pillugit paasissutissat tamaasa tilioq.gl-imut ilisarpavut, saniatigulli aamma Facebook-imi quppernitsinnut linkit ilisarpavut, taakkulu linkit nittartakkatsinnut alakkarterisunik amerlanerusunik pilersitsisarput. Taakkua saniatigut aamma kattuffiit allat, oqartussat imaluunniit suliffeqarfiit ikkussaat, inunnet innarluutilinnut tunngasinnaasut, malinnaavigineqarniassammata Facebookitsinni siammartertarpavut.

Tusagassiuitit

Tiliup Kalaallit Nunaanni tusagassiutitut pitsaasumik attaveqarnissani kissaatigaa, Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiisa atugarisaasalu paasineqarnerunissaat ilisimaneqarnerunissaallu anguniarlugit. Tiliup inuit innarluutillit pillugit oqallinnernut malinnaanissani peqataanissanilu pingaartittorujussuuuaa. Taamaattumik tusagassiutitut saaffiginissutit sapinngisamik piaartumik akineqartarnissaat pingaartittorujussuusarparput.

Tusagassiutitineersut apeqqutissaqarunik paasissutissiisartoq Oline Inuusuttoq Olsen saaffiginnaavaat, mailikkut Oline@tilioq.gl telefonikkullu 34 50 94.

blev udgivet via mediehuset Sermitsiaq.ag og blev trykt og delt som tillægsavis i aviserne AG og Sermitsiaq og ikke mindst som digital avis i mediehuset Sermitsiaq.ag. Der blev også udviklet kampagnevideoerne med personer med handicap, der kræver forbedringer på boligforhold, retten til skole, kultur og fritid, sundhed og inklusion på arbejde. Materialer og anbefalinger er at finde på Tilioq.gl og NIIK.gl.

Tilioq på Facebook

Udover at Tilioq lægger al informationer om vores udgivelser og nyheder på tilioq.gl, deler vi links på vores Facebookside, og disse links generer flere besøgende til vores hjemmeside. Samtidig deler vi også andre organisationer, myndigheder eller institutioners handicap-relevante posts på vores Facebookside, så de kan nå ud til målgruppen.

Pressen

Tilioq ønsker en god kontakt til pressen i Grønland for at fremme forståelsen og viden om rettigheder for personer med handicap og deres vilkår i Grønland. Tilioq ser det som en meget vigtig opgave at følge med i og tage del i debatten om personer med handicap. Derfor stræber Tilioq efter at reagere så hurtigt som muligt på henvendelser fra pressen.

Pressen kan kontakte informationsmedarbejder, Oline Inuusuttoq Olsen, på mail Oline@tilioq.gl og telefon 34 50 94 med spørgsmål





Aningaasaqarneq

Tilioq ukiut tamaasa aningaasanut inatsimmit 3,5 millioner koruunik tunineqartarpoq. Annersai akissarsianut atorneqartarput ingerlatsinermullu, sinneruttullu suliassanut inatsimmi pituttorsimasunut. 2021-mi qaammatit arfineq marluk illersuisoqanngimmat aningaasat taakku 2021-mit 2022-mut nuunneqarput. Aningaasat taakku ilaatigut socialfaglig-imik sulisoqalernissamut atorneqassapput Tiliup siunnersuisussaataaneranut piviusunngortitsisussaqaq, kiisalu Tiliup ukiuootumik isumasioqatigiisitsisarnerata ataatsimeersuarneratalu 2022-mi suli anginerutinissaanut atorneqassapput, ukiuni marlunni corona pissutaalluni killilersuisoqarnikuunera illersuisoqannginnikuuneralu pissutaallutik killilimmik ingerlanneqartarsimasut. Inuit innarluutillit illersuisuat pillugu inatsit § 18 naapertorlugu Inuit innarluutillit illersuisuata ukiut tamaasa Naalakkersuisunut naatsorsuutit saqqummiuttarpai.

Aningaasanik tapersiissutit

Ukiut tamaasa Tilioq aningaasanik tapersiissutinik tunissutaasinnaasunillu qinnuteqartarpoq, taakkulu suliniutinut inuit innarluutillit atugaasa pisinnaatitaaffisalu siuarsarnissaanut atorneqartussaasarpur, inuillu innarluutillit pillugit ilisimasanik pilersitsinissatsinnut siaruarternissatsinnullu pisussaaffitta piviusunngortinnissaanut atorneqartussaasarlutik.

Tilioq Danmarkimi inuusuttut kattuffiat Sammenslutningen af Unge med Handicap aamma Norgemi inuusuttut kattuffiat

Økonomi

Tilioq modtager en årlig Finanslovsbevilling på 3,5 millioner kroner. Heraf går en stor andel til lønninger og drift og det resterende til lovbundne opgaver. Da talsmandsstillingen har været ubesat i seks måneder i 2021, er disse midler overført fra 2021 til 2022. Disse midler vil blandt andet blive brugt til at ansætte en socialfaglig medarbejder til at opfylde Tilioqs rådgivningsforpligtigelse samt at gøre Tilioqs årlige seminar og konference endnu større i 2022 efter to år, hvor det har været reduceret på grund af corona-restriktioner og manglende talsmand. I henhold til Handicaptalsmandslovens § 18 forelægger Handicaptalsmanden hvert år sit reviderede årsregnskab for Naalakkersuisut.

Sponsorater

Tilioq søger hvert år sponsorater og donationer, som gør det muligt at gennemføre projekter, der fremmer personer med handicaps vilkår og rettigheder og udfylde vores forpligtigelse til at skabe og udbrede viden om personer med handicap.

Tilioq modtog i samarbejde med den danske ungdomsorganisation Sammenslutningen af

Unge Funksjonshemmede peqatigalugit 192.000 kr.-inik Nordisk Kulturkontakt-imit tunineqarput, 73.400 kr. Nordens velfærdscenter-imit, 100.000 kr. The Nordic Youth Pool-imit aamma 259.800 kr. Arctic Indigenous Fund-imit novemberimi 2022-mi Sisimiuni Nunani avannarlerni inuusuttut katerinnissaannut atorqartussanik tunineqarpoq.

Taakkua saniatigut Tilioq Air Greenlandimit aningaasanik taper-serneqarpoq 24.000 kr.-inik Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfiup Sap.ak. 41-mut aningaasaliissutaanit 6000 kr.-inik taperneqarluni, paasititsiniaanermut atatillugu videoliornissamut atugassamik, kiisalu 110.000 kr. dokumentarit nangeqattaartut "innarluutiga kinaassuserinngilara" saqqummersinneqarnissaannut, dokumentarimullu atatillugu ilinniutinik suliaqartoqarnissaanut atugassanik.

Aningaasanut inatsit tunngavigalugu aningaasat pissarsiarisavut suliaasanut inatsisitigut pituttorsimasunut Tiliuimit naleqqussartarpavut. Tassa ajoraluartumik ima isumaqarpoq, aaqqissuus-sanut ataatsimiinnernullu qaaqusaaffigisatsinnut peqataanis-sarput imaluunniit inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiisa paasitit-siniutigilluarnissaannut kissaateqarnerput arlaat toqqartariaqar-tarlutigu. Taamaattumik aningaasanik tapersiissutit tunniussallu sulinitsinni iluaqutigeqaavut. Taakkua iluaqutsiullugit suliniutit isumassarsiallu Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit atugari-saannik pisinnaatitaaffinillu iluaqutaasinnaasutut isigisatta suli amerlanerusut naammassinissaannut atortarpavut.

Unge med Handicap og den Norske ungdomsorga-nisation Unge Funksjonshemmede 192.000 kr. fra Nordisk Kulturkontakt 73.400 kr. fra Nordens vel-færdscenter, 100.000 kr. fra The Nordic Youth Pool og 259.800 kr. fra Arctic Indigenous Fund til afhol-delse af et Nordisk ungemøde i Sisimiut i novem-ber 2022.

Desuden modtog Tilioq et sponsorat fra Air Greenland på 24.000 kr. samt støtte på 6000 kr. fra Socialstyrelsens Uge 41 pulje til udvikling af kampagnevideo og 110.000 kr. til udgivelse af dokumentarserien "Jeg er ikke mit Handicap" samt udarbejdelse af undervisningsmateriale i forbindelse med dokumentaren.

Tilioq tilpasser de lovbundne opgaver til den fi-nanslovsbevilling, som vi modtager. Dette betyder desværre, at vi må vælge mellem deltagelse i invi-tationer til relevante arrangementer, møder og øn-skerne om at skabe en så god oplysningsindsats om personer med handicaps rettigheder som mu-ligt. Sponsorater og donationer hjælper os derfor meget i vores arbejde. Disse bidrager til, at vi kan gennemføre endnu flere af de projekter og idéer, som, vi mener, kan forbedre vilkår og rettigheder for personer med handicap i Grønland.



Aningaasaliisoqarneratigut ilaatigut Nicoliiinguaq Cortzen inuusuttuulluni innarluuteqarnek nutaalior-luni suliaqarfigaa.

Med fondsmidler blev det muligt for blandt andet Nicoliiinguaq Cortzen at udfolde sig kreativt og få sat fokus på at være ung med handicap.

Tiliumut tapersiisut

Tamanut qujanaq

Tiliumut tapersiisusi tamassi Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit atugarisaasa pitsanngorsarnissaannut pisinnaatitaaffiisalu qularnaarnissaannut suliaqarnitsinnut pingaaruteqarluinnarpusi. Inuit innarluutillit illersuisoqarfianit tamassi qujaffigaatsiggit aningaasatigut tapersiisut imaluunniit suliniutit aqutigalugit suleqatigisarsimasavut.

Arctic Indigenous Fund-imut kiisalu Nordisk Kulturkontakt-imut, Nordic Youth Pool-imut, NAPA Nordisk Velfærdscenter-imut qujanaq

Inuusuttut naapisimaarnerannut, Sisimiuni ingerlanneqartumut Norgemit, Danmarkimit aamma Kalaallit Nunaannit peqataaffineqartumut, tapersiinissinnut. Inuusuttut inuusuttuulluni innarluutillit inuuneq qanoq ittuunersoq sammilluavippaat, inuiaqatigiinnilu sunniuteqarpoq, minnerunngitsumillu Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisumut sunniuteqarpoq, inuiaqatigiinni akoorusukkaluarlutik ajornartorsiutigisartakkatik pillugit eqqartuisinnaagamik.

NunaFonden

Dokumentariliap "Innarluutiga kinaassuserinngilara"-p aallartisarnerani tapersiinissinnut qujanaq.

Tips og lotto-midler

Dokumentariliamut "Innarluutiga kinaassuserinngilara"-mut tapersiinissinnut qujanaq.

Royal Arctic Line

Dokumentariliamut "Innarluutiga kinaassuserinngilara"-mut tapersiinissinnut qujanaq. Tapersiinersi iluaqutigalugu dokumentarimut atatillugu ilinniutinik ineriartortitsivugut dokumentarillu takutinneqarnissaanut aaqqissuussilluta.

Taassuma saniatigut Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit suliniutit aaqqissuussallu aqutigalugit ilisimasani siuarsaanitsinnut suleqatigiilluarnitsinnut:

NIIK - Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat

Kommunalbestyrelsemut qinersisoqarnerani paasititsiniaanermut #NIIKGiveMe5 suleqatigiilluarnitsinnut qujanaq.

Støtte til Tilioq

Tak til alle

I, der støtter Tilioq, har en uundværlig betydning for at fremme vores arbejde med at forbedre vilkår og sikre rettigheder for personer med handicap i Grønland. Handicaptalsmandsinstitutionen takker alle, som har støttet os med midler eller har indgået i samarbejder om projekter.

Tak til Arctic Indigenous Fund Og Nordisk Kulturkontakt, Nordic Youth Pool, NAPA Nordisk Velfærdscenter

For at støtte afholdelsen af Ungemødet, som blev afholdt i Sisimiut med deltagelse af unge fra Norge, Danmark og Grønland. De unge fik i den grad sat fokus på det at være ung og have et handicap og gjorde indtryk på lokalsamfundet og ikke mindst Naalakkersuisoq for børn, unge og familier om barrierer, de oplever i deres ønske om at deltage i samfundet.

NunaFonden

Tak for at støtte opstartsfasen af dokumentarprojektet "Jeg er IKKE mit handicap".

Tips og lotto-midler

Tak for at støtte dokumentarprojektet "Jeg er IKKE mit handicap".

Royal Arctic Line

Tak for at støtte dokumentarprojektet "Jeg er IKKE mit handicap". Støtten gør det muligt at udvikle undervisningsmateriale til dokumentaren samt afholde filmfremvisninger af dokumentaren.

Derudover takker vi følgende for et godt samarbejde for at fremme viden om rettigheder for personer med handicap i Grønland gennem projekter og arrangementer:

NIIK - Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat

Tak for et godt og vellykket samarbejde om kommunalvalgskampagnen #NIIKGiveMe5.

Tiliup NIIK-llu kommunalbestyrelsemut qinersisoqarnerani paasitsiniaanermut inunnut tamanut peqataasunut qujanaq, Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii atugarisaallu pillugit paasitsiniaanermi.

Kalaallit Tusilartut Kattuffiat

Kalaallit Nunaanni tusilartut Covid-19-ilu pillugit tusagassior-tunik katersortitsinerni ussersorluni nutserisoqannginnerata eqqumaffigineqarnissaanut suleqatigiilluarnitsinnut qujanaq.

Unge funksjonshemmede fra Norge,

qujanaq suleqatigiilluarnitsinnut. Norgemi inuusuttut innarluutillit atugarisaat pillugit paasisa qarluartippatsigut isumassarsisillutalu, Sisimiuni inuusuttut naapisimaarneranni tunniusimannissigut.

SUMH - Sammenslutningen af Unge med Handicap

Sisimiuni inuusuttut naapisimaarneranni peqataalluarlusilu ilisimasassannik misilittakkassinnillu avitseqatiginnissinnut qujanaq.

KIIP Kalaallit Inuusuttut Innarluutillit Peqatigiiffiat

Inuusuttut naapisimaarneranni nuna tamakkerlugu peqatigiif-filiorfigisassinni sapiissuseqarnissinnut tunniusimanissinnullu qujanaq.

Ilisimatusarfik aamma Steven Arnfjord

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit isumaginninnermut siunnersortinngornianik ilinniartitsinermut suleqatigiilluarnitsinnut qujanaq.

Tak til alle personer, som deltog i Tilioq og NIIK's kommunalvalgskampagne, hvor de satte fokus på rettigheder og forhold for personer med handicap i Grønland.

Kalaallit Tusilartut Kattuffiat

Tak for at et godt samarbejde med at sætte fokus på døve i Grønland og manglende tegnsprogstolkning i Covid-19 pressemøder

Unge funksjonshemmede fra Norge,

tak for et godt samarbejde. I gav os indsigt og inspiration om forhold for unge med handicap i Norge med den engagement, I viste os til ungemødet i Sisimiut.

SUMH - Sammenslutningen af Unge med Handicap

Tak for at deltage aktivt og dele jeres viden og erfaringer på ungemødet i Sisimiut.

KIIP Kalaallit Inuusuttut Innarluutillit Peqatigiiffiat

Tak for jeres mod og engagement til ungemødet, hvor I dannede en landsdækkende forening.

Ilisimatusarfik og Steven Arnfjord

Tak for et godt samarbejde om undervisning af socialrådgiver-studerende om rettigheder for personer med handicap.

NunaFonden



NAPA

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND



Aningaasanik tapersiisunut suleqatitsinnullu qujanaq

Air Greenland

NIIK Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat // NIIK Grønlandske handicapforeninger

KTK Kalaallit Nunaanni Tusilartut Kattuffiat

ISI Kalaallit Nunaanni tappiitsut isigiarsuttullu peqatigiiffiat

KIIP- Kalaallit Inuusuttut innarluutillit peqatigiiffiat

Inooqat - Angajoqqaat ineriartornermigut akornutilimmik meerallit peqatigiiffiat //
Forældreforeningen for udviklingshæmmede

Sugisaaq - inuit isumaliortaatsimikkut napparsimasut innarluuteqartullu sugisaasa peqatigiiffiat //
foreningen for sindslidende og deres pårørende

Peqatigiiffik ingerlariaqqiffik

KNIPK - Kalaallit Nunaanni Innarluutillit Piginnaanikitsullu Kattuffiat peqatigiiffillu:

Aasiaat: Innarluutillit peqatigiiffiat "Naapiffik"

Ilulissat: Innarluutillit Peqatigiiffiat "Tasiunnga"

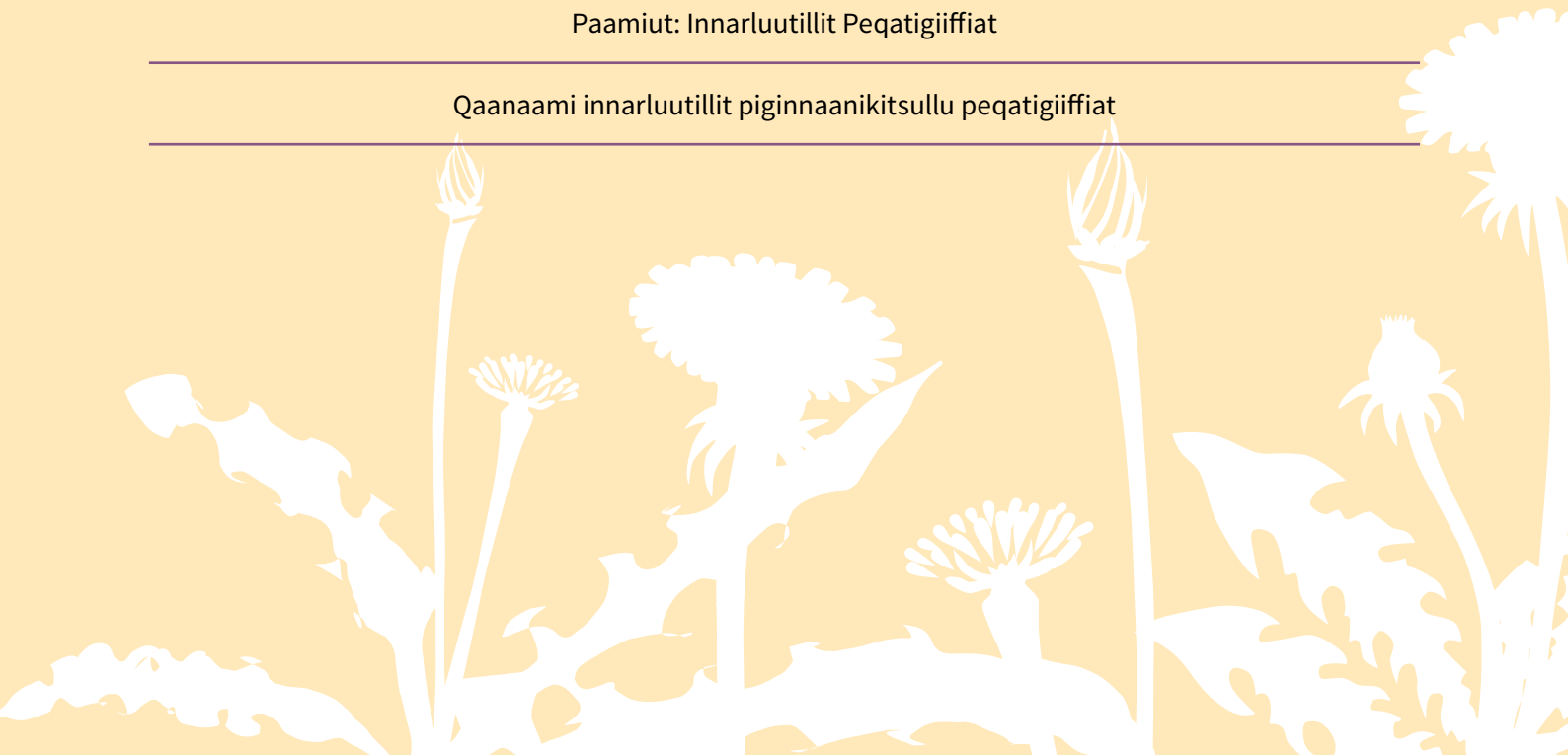
Maniitsoq: Innarluutillit Peqatigiiffiat

Nanortalik: Innarluutillit Peqatigiiffiat

Sisimiut: Innarluutillit peqatigiiffiat "Puigornanga"

Paamiut: Innarluutillit Peqatigiiffiat

Qaanaami innarluutillit piginnaanikitsullu peqatigiiffiat



Tak til sponsorer og samarbejdspartnere

Qeqqata Kommunia

Avannaata Kommunia

Kommune Kujalleq

Kommuneqarfik Sermersooq

Kommune Qeqertalik

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiit
Grønlands Råd for Menneskerettigheder

Institut for Menneskerettigheder

Carl Christian Olsen 'Puju'

Nordisk Velfærdscenter

Institut for Menneskerettigheder

Sif Holst aamma // og Danske Handicaporganisationer

MIO

Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatit pillugit paasititsiniaaneq pillugu soqutigisaqaqatigiit //
Interessegruppen for folkeoplysning om psykisk sygdom i Grønland

Issi Productions v/ Dennis Rosing Ingemann

Pissassarfik

Småtegn

Sermitsiaq.ag
